

అభినవ సరస్వతి

యనునొక మాసపత్రిక.

జానపాటి జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే
బ్రచురింపబడుచున్నది.

జానపాడు.

సంపుటము 16

1924 సం.

అగష్టు.

సంచిక 5.

విషయములు.

1. శ్రీ పుష్పగిరిస్వాములవారు, కొంజూరు.

2. జి.పాటి న్యాయస్వామిశాస్త్రిగారు.

3. జి.కయ్యారెడ్డిగారి ప్రబంధములు - పత్రికాధిపతి.

4. జి.కయ్యారెడ్డిగారి ప్రాశస్త్యము - సేతులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు.

5. నాగరత్నము - పత్రికాధిపతి.

చందానిర్ణయము సంతకమునకు.

విధానవివరములు రు 25 0 0 సహాయములు రు 5 0 0

పోషకులు రు 10 0 0 చందాదారులకు 3 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Janapadu by the Editor, Astavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry.

చందా దయచేసిన పోషకులు.

- ౧ గూడూరి వీరసాంబకవరావు సర్దేశపాండాగారు, మానెకొండుగురు
- ౨ ఎనమండ్ర లక్ష్మీనరసింహముగారు, మర్చెంటు, బెజవాడ
- ౩ రాజా వెంకటాద్రిప్పారావు, బహదరుగారు, వుయ్యూరుయెక్కేటు
- ౪ రాజామంత్రిపెగడ వెంకటహనుమంతరావు, రాఘవరావుగార్లు, లింగిగిరి
- ౫ తంగడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మోర్లంపాడు
- ౬ శ్రీరామయ్యాంబికా పుస్తకభాండాగారము, లక్ష్మీనర్సాపురము

సహాయులు.

- ౧ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, చెన్నపట్టణము
- ౨ కాకుమాను హనుమయ్యగారు, నర్సారావుపేట
- ౩ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు, బిల్లా రిజిస్ట్రార్‌ఫీసు, గుంటూరు
- ౪ కాచకొండ వెంకటరామయ్యగారు, యెనకపల్లె
- ౫ బుడంపాటి సుబ్బయ్యగారు, మర్చంట్, కాకినాడ
- ౬ శ్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు, తాలూకాదారు, మినయాలగూడెం

చందాదారులు.

- ౧ ప్రభుల వెంకటసుబ్బయ్యగారు, కలెక్టర్‌ఫీసు క్లర్కు, గుంటూరు.
- ౨ జంధ్యాల చినసుబ్బిహళ్ళయ్యశాస్త్రిగారు, మునిసిపల్ హోమ్స్‌లు తెలుగు పండితులు, నర్సారావుపేట.
- ౩ పులిజాల సీతారామారావుగారు, పట్వారి, మిరియాలగూడెము.
- ౪ వీరుగొండ నరసింహారావుగారు, పట్వారి, తుక్కడము.
- ౫ తుమురుగోటి సీతారామయ్యగారు, పట్వారి, తిరుమలగిరి.
- ౬ ఉద్దేవుణ్ణి వెంకటప్పారావుగారు, స్కూల్‌మాస్టరు, అలుకుపల్లెపాడు.
- ౭ వుల్పి రామయ్యగారు, కేరికలూరు.
- ౮ కంచరాజు లక్ష్మీనరసింహముగారు, వకీలుగుమాస్తా, కడప.
- ౯ విరివింటి విశ్వనాథయ్యగారు, వోర్వకల్లు.
- ౧౦ మోతె నారాయణరావు జమీందారుగారు, ఏలూరు.
- ౧౧ శంకరమంచి అన్నయ్యశాస్త్రిగారు, చినవోగిరాల.
- ౧౨ వేలమూరి వెంకటసుబ్బారావుగారు, డిప్యూటీమిన్స్ట్రీ, ఆస్కా.
- ౧౩ వెండుకూరి బ్రహ్మచీకీతులుగారు, గుంటూరు.

అభినవనర్మల

సంపుటము ౧౬. } జానపాడు } సంచిక ౫.
రక్తాక్షి. సం॥ శ్రావణమాసము.

శ్రీపుష్పగిరి స్వామివారు, కొల్లూరు.

బ్రహ్మశ్రీ జగదీశ్వర పట్టాభిషేక శ్రీమద్వైదికాచార్యులు.

అయ్యా! మీపత్నికలో నిది పోయిందని తెలుసు.

నేను కొల్లూరుగ్రామమునకు ఆషాఢ బియ్యము పోతకాలమున
వ్రేవేసింది. కృష్ణానదీమతల్లి కొల్లూరుగ్రామజనానందప్రవాహము
నలె పొంగిపోయి గ్రామమీయందుండు వేరువు నావరించినది.
కృష్ణకాలువలు భారాసంపాతమువలె ప్రవహించుచున్నవి. అదిచూచి
నంత నాకు మితిలేని కుతూహల మావిర్భవించినది. అంత మధ్యగా
మమునం దొకచోట బ్రాహ్మణబృందము గుమిగూడి శ్రీశ్రీ
పుష్పగిరిస్వామివారి చాతుర్మాస్యభిక్షులకై యేర్పాటులు చేసికొను
చుండ నచ్చటికి నేను పోవఁగల్గితిని. అందు శ్రీ స్వామివారి భిక్షులకై
బ్రాహ్మణోత్తములు చూపించెడి యావేగములు కడుంగడు శ్లాఘ
నీయములు. వారి యత్సహపూరిత సంభాషణములు బహుశ్రావ్య
ములు. వారికి శ్రీవారిపైనఁగల భక్తితాత్పర్యములు బహువర్ణనీయ
ములుగాఁ గనుపట్టినవి. అంతట శ్రీవారిని సందర్శించితిని. వారు
సాక్షాత్ చిచ్చవావతారమువలె కనులకుఁ బరమామోదముఁగొల్పిరి.
వారి శమదమాదిగుణసంపత్తికి నాయుల్లంబు పల్లవించినది. వారు
శివపూజావింశతిలో వారిని సందర్శింపని జన్మము నిరర్థకమని
నాకుఁ దోచినది. శ్రీచంద్రహాళీశ్వరప్రసాదమున శ్రీశ్రీ పీఠమున
కింతకన్న నెక్కువపరిస్థితు లేర్పడఁగలవని నాకు స్ఫురించుచున్నది.

కాశీనివాసులగు శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు సాయం కాలములయందు
 ప్రతిదినము శ్రీచంద్రమాతీశ్వరసన్నిధానమునఁ చెప్పుచుండిన సం-
 స్కృతభాగవతపురాణము కర్ణసహస్రీహేయమైయున్నది. శ్రీ ఆంజ-
 నేయశాస్త్రిగారు శీతసన్నిధిలోజెంపిడి భగవద్గీతాపురాణ మతిశ్లాఘ-
 నీయమైయున్నది. మేము శీతసన్నిధిలో మూడుగోజులుంటిమి. ఆ
 బ్రాహ్మణసంతర్పణము లాదేవతాపూజాసంపేదావగు లనుభవైక
 నేద్యంబులైయున్నవి. ఒకనాడు మాయన్నగారు కావ్యకలానిధి శతావ-
 థాని చిదంబరశాస్త్రిగారు స్వరచిత్రమైన భారతీయప్రభోదము
 కొంత శ్రీశీతసన్నిధిలో వినిపించిరి. అందువల్లాశ్రీమధర్మవిచారము
 చక్కగా వర్ణింపఁబడినది. అది చూస్తేకులగు నచ్చటి విద్వజ్జనుల కెల్ల
 కర్ణరసాయనమైనది. శ్రీనారు శ్రీ చిదంబరశాస్త్రిగారిచే దమ
 సన్నిధిలో నొక యవధానము చేయింతుమని వాక్రుచ్చిరి. అది మల్లాది
 రామకృష్ణచయనులుగారుమున్నగువిద్వజ్జనులునుజుకొందరు చేరినపుడు
 చాతుర్మాస్యదీక్షలోపలనే చేయించుటకు నిష్ఠింపఁబడినది. శ్రీ
 చంద్రమాతీశ్వరప్రసాదమున నిట్టి విద్యత్సన్మానములతో నానాటికి
 శ్రీజగద్గురు పుష్పగిరిపీఠము వర్ధిల్లుగాకయని కరమేశ్వరుని ప్రార్థించు
 చున్నాడను.

ఇట్లు,

శిశుపాటి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి.

పా క యా జి గా రి వ్ర ల్ల ద ము లు.

నాలుగైదుమాసములనుండియు మాపత్రికాపాఠకులు కల్యా-
 ణానందభారతీస్వాములవారినిగూర్చియు, బౌకయాజిగారినిగూర్చియు
 నున్న విశేషములు తఱచు చదువుచున్న వారలు. ఆ క॥స్వాములవారు
 శారీరకమీమాంసాది భావ్యప్రసచనముగావించి పా॥జిగారికి మహా

పకారము గావించియున్న వారఁట, అందులకై గురుదక్షిణగాఁ బీఠ
 సంగ్రహచరిత్రవాసి వారికి సమర్పించుకొనిరఁట. ఎవరిగురువులకు
 వా రేదో సమర్పించుకొందురు; దాని కేమిగాని పుష్పగిరిపీఠపరిపాలనము
 క్రిందనుండు మనదేశమునకువచ్చి యాకల్యాణ॥ స్వాములవారు శ్రీ
 ముఖములను పేరఁ బుష్పగిరిపీఠాధిపతులఁగూర్చి కర్ణకఠోరములగు
 పల్లదములు ప్రచురించుచు దేశజనుల నందఱను దమశిష్యులఁగా
 భావించి శాసింపఁమొదలిడిరి. అందుపై మేము పుష్పగిరివారి శిష్యుల
 మే కాని మీశిష్యులము కామనియు వారియెడల మీరిట్టిపల్లదముల
 నుపయోగించు టన ర్హమనియు ననేకగ్రామములనుండి యనేకశత
 సంఖ్యాకులు తెలియఁబఱచిరి. వారిలో సామాన్యబ్రాహ్మణులేకాక
 వేదశాస్త్రసంపన్నులును గర్భజ్యేష్ఠులును బలువు రున్నవారు. ఇట్టి
 వారందఱును దానువాగ్గిసిన శ్రీశృంగేరీ విరూపాక్ష శ్రీపీఠసంగ్రహ
 చరిత్రకు రిపువులఁగాభావించి పా॥ జగారు తత్కలపాలచపేటికియని
 ప్రచురింపఁమొదలిడిరి. కల్యాణ॥ స్వాములవారే యేతద్దేశగురువులని
 భావించువారు వాకయూజప్రభృతులు లక్ష కొక్క రుంచురనుటకుఁ
 గూడ సంశయము. అట్టిచో నీపా॥ జగారి కెన్నిలక్షలమందిశత్రువు
 లుండవచ్చునో తెలియకున్నయది. ఏరికందఱికిని గల్యాణ॥ స్వాముల
 వారు మాగురువులుకారని యనరుగా యనరుగా యని చెప్పదెబ్బలు
 వేయుట కీపా॥ జగారు సాహసించిరి. ఈసాహసమేకాక మహాలయశ్రా
 ధవిధానము ననుసరించి ప్రత్యేకానూదరణములను జెప్పుచు నొక్కొక్కరి
 కొక్కొక్క పిండప్రదానముగూడఁ గావించియున్నవాఁడు. ఈయన
 పిండప్రదానముగావించని లింగధారిసంఘమున జనించినవాఁడు. పిండ
 ప్రదానానూచరణము శాస్త్రవిరుద్ధమనికదా యీయన యందులకుఁ
 గడంగినది ! అట్టిచోఁ బిండపితృయజ్ఞమాచరింపని పితృపితామహాది
 స్వపూర్వులందఱుం బతితులని యెప్పుకొనితీరవలయును. అట్టిపతిత

వంశమం దుద్భవిల్లిన యాయన యేప్రాయశ్చిత్తముచే శుద్ధుడై
యందులఁ బ్రవేశించెనో యట్టిప్రాయశ్చిత్త మేధర్మశాస్త్రమందుఁ
జెప్పఁబడియున్నదో ముందు వివరింపవలసియున్నది.

తన యీ నూతనపిండప్రదానవిధిలోఁ జచ్చినవారి కేకాక
బ్రతికియున్నవారికిఁగూడఁ బిండములువేయుమని యున్నదికాఁబోలు.
క్రొత్తపిండప్రదానమునకు దిగి కొత్తబిచ్చగాఁడు ప్రాద్దేయిగఁడన్నట్లు
సదా పిండప్రదానమే యరుస్తానముగాఁ జెట్టుకొన్నవాఁడు. జీవన్మృ
తు లను వాదమునకు దిగినచో శత్రుశబ్దప్రయోగవశమున వీరందఱును
బ్రహ్మరక్షస్సులై తన్నుఁ దప్పక వేధించితీరుదురు. మంత్రకాండనుగాన
మారణహోమముచేయుదునని బదులుచెప్పనచ్చు నేమో ! ఇన్నిబ్రహ్మ
రక్షస్సు లావహించినపుడు తనకుఁగాదుగదా తనకు మీమాంసా
బోధకులును శ్రీవిద్యోపాసకులును నగు కల్యాణః॥ స్వాములవారికిఁ
గూడ నిర్జింపఁదరముకాదు. శ్లో॥ బహూనా మల్పసారాణాం సమ
వాయో దురత్యయః॥ మహాలయశ్రాద్ధవిధానము ననుసరించి పిండ
ములుపెట్టుటకు ధర్మపిండములు నాలుగింటికన్న నెక్కుఁడులేవు. అప్పుడు
“ఆచారవిత్తా”యనుశ్లోకమందుఁజెప్పఁబడిన ప్రకారమే యాచరింప
వలసియుండును. అందువలనఁ బా॥ జగారు కొందఱికిఁ గొడుకును
గొందఱికి మనుషుఁడును నిట్లే పలువరుసలతో నిందఱికిని రక్తసంబంధి
కావలసివచ్చును. అట్టి నానారక్తసంజనితత్వమునకుఁ దా నొప్పుకొన్న
ను బ్రతిపక్షులొప్పుకొనరు. పతితవంశమునఁ బుట్టి ప్రాయశ్చిత్త
శుద్ధుఁడుకాక యే పరులకుఁ బిండములువేయఁగడంగినవాఁడు పతితాతి
పతితుఁడుకాని వేఱొండుకాదు. ఈపతితత్వ మేతద్వాదానుస్మృతము
కాని లింగభారులెల్లరుం బతితులనికాదు మదాశయము. తద్విషయ
మప్రిస్తుతము. లింగమును వీడకయుఁ బిండములుపెట్టుచు నుభయ
భిష్టుడై స్వమతమునకుఁ గళంకముగలిగించిన పా॥ జగారితోడనే

యాపతితత్వమునుగూర్చి లింగధారులు వివదించుదురుగాక. పా॥ జగారు దేశమంతయు నజ్ఞానాంధకారమున మునిగి కేవలము బలహీనమై యున్నటుల భావించుచున్నవారు. ఎట్లుభావించనిదే“యింక నిట్టిదూషణ కరపత్రికల నెన్నటికిని వేయరుగా వేయరుగాయని...ఒక్కొక్కరిచెంపకు నొక్కొక్కతెంపకాయవంతున వేయుచున్నా”మనియు“నిపుడు పుష్ప గిరిపీఠము సధిష్ఠించియున్న గింజపల్లి చక్రయ్యగారు పతితు”లనియు“ మల్లాది రామకృష్ణచయనులవంటివారిచే నిర్ణయింపబడిన ధర్మముల ననుష్ఠింపవలసినవారు సక్రమసన్యాసమును స్వీకరించి పతితులైన గింజపల్లి చక్రయ్యగారును నా...చక్రయ్యగారే మాకు గురువు లు...గాని యన్యులు...కాదగరని పత్రికలుప్రకటించుచున్న...పతిత శిష్యులును నగుదురుకాని వివేకవంతులును ధర్మవంతులును నగు భారతీయు లెంతమాత్రముచు గా”రనియు“బ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్య శూద్రులు చక్రయ్యగారిని గురువులయగా సంగీకరితురని యత్కించిదపి మానవత్వముగలవాడు తలంచ”డనియు నిట్టిప్రల్లదములు ప్రచురింపడు. ఈయన యొక్కొక్కరి కొక్కొక చెంపదెబ్బయే వేసెనుగాని యీతప్పుడువ్రాతలనుజూచి పలుమంది పాదరక్షాప్రయోగమొనరించుటకే ప్రయత్నించుచున్నవారు. పా॥ జగారు“చచ్చితి కుయ్యో మొట్టో యింక నెన్నటికి నిట్టిప్రల్లదములు వ్రాయ”ననునంతవఱకు వారు వదలిపెట్టరు. దుందుభిసం॥వైశాఖసుగంప్రభృతి నేటివఱకు బ్రకృతపుష్పగిరిపీఠాధిపతు లెంతదేశము సంచరించిరి ? ఎట్టిమహామహులు పూజించుచుండిరి?విరందలును మనుష్యులుగాక కేవల పశువులనియేకదా యీయనవ్రాసినది? కోట్లమంది జనులు పశువులై యొక్క తానును దన సతీర్థ్య లోకరిస్తురును దన గురుపరమగురువులునా మనుష్యులు?అందఱుజేరి యెందఱగుదురు?పదిమంది యగుదురో లేక యొక్కడ నిక్కడ బ్రోగుచేసిన బైని సున్నపడునో. ఇంత

స్వల్పసంఖ్యాకులే మనుష్యులును వివేకులును బవిత్రులును ధర్మ
వంతులును నై తక్కుటి కోట్లజనులు పశువులును నజ్జులును బవిత్రులును
నధర్మములును నయిరికా? కానిండు. పదిమందితోఁజూపు పెండ్లితోసమా
నమున్న సామ్యముననుసరించి యింతమంది యవలంబించినపని యెట్టి
దైనను దొందర లేదు. “మహాజనో యేనగత స్సపంథాః” మఱియు,
ఈపా॥ జగా రేమేమో చచ్చించి గురువుగారితోపాటు కూనీ కేసంతయు
విచారించి ప్రకృతపుష్పగిరిపీఠాధిపతులగు నభివనోద్దండవిద్యానృ
సింహభారతీస్వాములవారి కభినవోద్దండ విద్యాశంకరభారతీకరకమల
సంజాతత్వము చెల్ల నేరదని ఛంకామీఁద దెబ్బవేసి మఱిజూఁగించిరి.
మొన్న మొన్న నే వీరిగురుస్వాములవారి యాస్థానమునఁ గొత్తది
యొకఛంకా తెచ్చిపెట్టిరి. ఈయన తన యధికప్రసంగముతో నిటు
వచ్చియొక చెబ్బయు నటువచ్చి యొక చెబ్బయుఁ గొట్టి యాయొక్కటియు
నక్కడఁబగులఁగొట్టునో! మంచిది. తమ పెద్దమాంతాచార్యులవారికి వి
ద్యానృసింహశంకరభారతీకరకమలసంజాతత్వ మెటుచెల్లనో ముందు
చెప్పదురుగాక. వారిబిరుదములో వారట్లు వ్రాసికొనుటలేదందు రేని
కరకమలసంజాతేతరులకుఁ బీఠాధికార మెట్లువచ్చెను? ఇంతకు నా
విషయములన్నియు నాకాలమున సమక్షమందున్నవారు నిర్ధారింప
వలసినవికాని వేఱుకాదు. అట్టివారు తర్లుపాడుగామస్థులును దత్తా
లమున నక్కడనున్న మఱికొన్ని యూళ్ళవారును.

వారందఱు విద్యానృసింహభారతీస్వాములవారి సన్యాసా
శ్రమస్వీకార జగదురు పుష్పగిరిపీఠాధిరోహణాదికము లన్నియు
నిరాక్షేపములని సమ్మతించి దస్థతులుచేసి వారివలనఁ దీర్థఫలమంత్రా
క్షతలం గైకొని సేవించుచు దేశసంచారమున కుపక్రమింపఁజేసియున్న
వారు. అట్టి ప్రకృతపుష్పగిరిపీఠాధిపతుల నెవరెన్ని తిట్టినను నెన్ని పత్తి
కలుప్రచురించినను నెన్ని విచారణములుచేసినను నెన్ని ప్రతిజ్ఞలుపట్టినను

నిష్ప్రయోజనము. కంతశోష. ఇవియన్నియు నబుసుపోకకు హేతువు లేకాని వేఱొందుకావు. వారి జగద్గురుత్వము నిరాఘటముగాఁ జెల్లియే పోవుమాడ మహామహులందఱుం బూజించి పునీతులగు చుండ నెవరిపుట్టించేయి యడ్డునెట్టిన నేమికానున్నది? జగద్గురువీతముల యన్నింటిలోనను శృంగిరిది యాదిపీఠమని యందఱియొక్కయు నభిప్రాయము. అట్టిశృంగిరిపీఠముగూడఁ దమ శ్రీశృంగేరీ శ్రీవిరూపాక్ష మను పీఠబుద్ధివముక్తినిదని మన పా॥ జగారు వ్రాయుచున్నారు. ఆశృంగిరిపీఠమునగూడఁ బ్రకృతిస్వాములవారు ప్రాక్తనస్వామికరక మలసంజాతులు కారు. వారి యోగపట్టాదులును దద్దత్తములుకావు. ముం దీపరిశీలన మంతయు నచ్చటనేజరిపి యాపై నిటకువచ్చిన నిచటను దత్తమమే సిద్ధాంతీకరింపవచ్చునుకావునఁ బా॥ జగారు తదర్థమయి యత్నింతురుగాక. పూర్వమునుండియు నిట్టి యవాంతరములు జరిగినప్పుడు కాలోచితముగా గౌణపక్ష మవలంబించి సన్యాసాశ్రమ స్వీకార జగద్గురు పీఠాధిరోహణాదులు కావింపఁబడుచున్నయవియ. కొండిస్యగోత్రుఁడు భారద్వాజగోత్రుని గన్నారనిచెప్పటకును నింద్రసరస్వతీగోత్రులగు విజయవాడయతులు భారతీగోత్రులగు పుష్పగిరిపీఠాధిపతులను గన్నారనుటకును భేదమేమి” యని పా॥ జగారు తర్కించుచున్న వారు. అన్యగోత్రజాతుని బుత్తునిగాస్వీకరించుట యాచారములోను నున్నది. శాస్త్రమునుజెప్పుచున్నది. జౌరసాభావమందు దత్తస్వీకార మెట్లుపుట్టినదో ప్రత్యక్షపీఠాధ్యక్షమంత్రోపదేశాభావమున నపరయతీకృతమంత్రోపదేశమునట్లుపుట్టినది. ప్రకృతమట్లునుగాక విజయవాడయతులు నియమవిధిమాత్రభోధకులే యనియు ముఖ్యమంత్ర మా విద్యాశంకరభారతీస్వాములే త్రుటికాలమున నుపదేశించిరనియుఁ దత్రత్య రహస్యవిదులు వాకొనుచున్న వారు. అనుమాన ప్రమాణము ప్రత్యక్షశాబ్దముల తరువాతిదికాని మొదటిదికాదు. అట్టి

శాబ్దప్రమాణమైన యాష్టవాక్యమును విశ్వసింపక మన పా॥ జిగారు
చేయు కుతర్కమంతయు గగనారవిందమున సురభిత్వసాధనతుల్య
మగుటకు సంశయముండదు.

మల్లాది రామకృష్ణవిద్వచ్ఛయనులవారు సంస్థానవిద్వాం
సులుగా నున్నారనియుఁ దత్త్వముఖ విద్వజ్జనులచే సనాతనధర్మో
ద్ధరణపద్ధతులు నిర్ణయింపింతుమనియుఁ దన్నిన్నీ తదధర్మప్రచారమునకు
గొల్లపూడి లక్ష్మణసోమయాజిగారిని గప్పగంతు సీతారామచయనుల
వారిని నియమించినామనియుఁ బ్రకృతబుష్పగిరిపీఠాధిపతులు శ్రీముఖ
మును బ్రకటించిరి. దానినిబురస్కరించుకొని సీతారామచయనుల
వారికిఁ బ్రకృతపుష్పగిరిపీఠాధిపతుల సత్యచరిత్ర తెలియక యీకూ
టములోఁ జేరినారనియుఁ దమవిమర్శముఁ జదివినవెనుక నొకగడియ
యైన నందుండరనియుఁ నుండునెడల వారింగూర్చి మఱియొకతూరి
ముచ్చటించుమనియుఁ బా॥ జిగారు వ్రాయుచున్నారు. సీతారామ
చయనులవారికిఁ పాటు తానును ధర్మప్రచారముచేయింపుఁడనియుఁ
బత్రికనుస్థాపింపుఁడనియుఁ బ్రకృతపుష్పగిరిపీఠాధిపతులు చిలకలూరు
పేట నలంకరించియున్న పుషు పార్థినించియున్న వాఁడె. మృతమైన శుక్తి
ధర్మములఁ బునరుజ్జీవింపఁజేయుటకుగాఁ బత్రికనడుపుచుంటినిగాన
ముద్రాయంత్రమొకటి యిప్పింపుఁడని రెండుమూఁడువత్సరములు
తిరుగఁదిరుగ నివి పాముకుఁబోసిన పాలగునని భావింపక గతించిన
పుష్పగిరిస్వాములవా రాఱునూఱులరూపాయ లిందులకు న్యయ
పెట్టిరి. తినమరగినకోడి యిల్లెక్కికూసెనన్న చందమునఁ బత్రికనెల
కొల్పుఁ బురికొల్పి తదర్థమొసంగుధనముగూడఁ దనయెడిలోనేపోసి
కొనితనపత్రికయే పుష్పగిరిసంస్థానపత్రికగామార్పవలెననిమామోపా
యములు పన్నెఁగాని యాయనయుద్దేశము ధర్మప్రచారార్థమైనను
నోరు మంచిదికాదని ప్రకృతపుష్పగిరిపీఠాధిపతు లియ్యకొనరైరి.

అదియు నిదియు మనసునఁ బెట్టుకొని పుష్కలపుష్పగిరిపీఠాధిపతులఁ బడఁదిట్టుచుండుట యెవ్వరు నెఱుంగరనికాబోలుఁ బాపము మన పాప జగారు సీతారామచయనులవారిని బెదరింపఁజొచ్చిరి. తన యీవిమర్శముఁ జదివినపిమ్మట నొక్కగడియయైన నుండక పుష్పగిరిసంస్థాన విద్యన్నిర్ణీతధర్మప్రచారకకూటమునుండి తొలఁగిరాకున్న నింకొకసారి సీతారామచయనులగారిని బడఁదిట్టును. సీతారామచయనులవారినలఁ గొల్లారు బ్రాహ్మణసభవారును దనవిమర్శనల కలరి స్తుతించినవారలే కావచ్చురు. పుష్కలపుష్పగిరిపీఠాధిపతుల నాకొల్లారు బ్రాహ్మణులే యాహ్వానించి తీసికొనిపోయి చాతుర్మాస్యదీక్షను సలిపించుచున్న వారు. సీతారామచయనులవారికింబోలె నా కొల్లారువారికిని బాప జగారు కింక నిట్టిబోధ చేయుదురుకాబోలు.

పుష్కలపుష్పగిరిపీఠాధిపతులు సంచరించి చాతుర్మాస్యలుజరిపి వచ్చినగ్రామంబులన్నిటికంటెఁ గొల్లారు సర్వవిధముల మిన్నయనక తప్పదు. అందు మొదటినుండియు వేదశాస్త్రసంపన్నులు విశేషించి యుండుచున్నవారు. అట్టివిద్యద్వరులందఱును బాకయాజగారి వాఁత రీతిని బశువులును నజ్ఞులును బతితులును నధర్మమును గావలసివచ్చు చున్నది. సామాన్యులుంబోలె నా కొల్లారువిద్యద్బ్రాహ్మణసభ వారును నట్లగుట కంగీకరించి యూరకుందురో లేక యిట్టిపల్లదముల వ్రాయు పాప జగారికి బ్రాయశ్చిత్తముగాఁ బాదరక్షాప్రయోగమే యొనరింతురో చూడవలసియున్నది. గుంటూరుమున్నగు ననేకగ్రామంబులనుండి యనేకచతుర్వర్ణజనులు కల్యాణానందభారతీ మాంతా చార్యులవారు మాకుగురువులుకారని వ్రాయుచున్నదానికి బాక యాజగారు “యతులను మాకుగురువులుకారని గృహస్థులగు వీరు పత్రికలు వ్రాయఁదగునా? కాషాయదండమాత్రేణ యతిఃపూజ్యో నసంశయః యనుశాస్త్రమును వీరు పాటించరా?” యని ప్రశ్నించు చున్నారు. ఇట్లుప్రశ్నించిననోటితోనే “యిప్పుడు పుష్పగిరిపీఠమునధిష్ఠిం

చియున్న గింజపల్లిచక్రయ్యగారు పతితు"లని పదేపదే పలికాపించుచున్నాడు. "కాషాయదండమాతేజ"యనునది తనయతులకువర్తించిన ట్లితరయతులకు వర్తించదుకాబోలు. పుష్పగిరిపీఠాధిపతులే చిన మాంతాచార్యులకు శిష్యులని తనచే రచింపబడిన శ్రీపీఠసంగ్రహచరిత్ర చెప్పియున్నదట. అపుడు శ్రీవారు పుష్పగిరిపీఠాధిపతులే మాగురువు లనుపై దూషణకరపత్రికాపతులకుఁ బరమగురువులఁట. చరిత్రయెపుడును రికార్డునకు సంబంధించియుండునట. అది మాచరిత్ర వ్రాసినవారికడ నుండునదికాని సర్వత్ర లభించునది కాదట. అందునమ్మకములేనివారు మహాజనసభఁజేసి యచటి కీ పా॥ జిగానినిబిలిచిన వచ్చి తమచే రచింపబడిన చరిత్ర కాధారములు కనబఱచి సిద్ధాంతముచేయుదురట. ఆహా ! యేమీ నీరికార్డు ! ఏమీ నీరిసత్యసంధత ! రికార్డుచరిత్రవ్రాసినవారికడఁదప్పనన్యత్రయుండదుకా? వీరి రికార్డెయ్యది? రాజమహేంద్రవరాది న్యాయస్థానముల తీర్పులుమున్నగునవియేకదా ! అవియన్యులయొద్ద నేలయుండఁగూడదు? వాని కెంతమంది పట్టి కునకళ్ళుతీసికొని యుంచలేదు? అట్లుతీసికొని యందలియాధార్థ్యమంతయుఁ దెలిసికొనబట్టియేకదా వీరివాదములఁ బూర్వపక్షముచేయఁగలిగినది ?

ఇక "మాది యాద్యమైన శ్రీశృంగేరి శ్రీవిరూపాక్షపీఠ"మనియు "శృంగగిరిపీఠము మాక్రింది"దనియు "పుష్పగిరి మాకుఁ గప్పము చెల్లించవలసిన యుపపీఠ"మనియు "విరూపాక్షపీఠము కల్పితమనియుఁ బెదమాంతాచార్యులు వ్రాయించియుంచిన రికార్డుకవేళ నితరులయొద్ద లేకపోవచ్చును. ఆకట్టలు ప్రత్యహము విష్ణుమాచుకొనుచు వారే సంతసించురుగాక. వానితో నెవ్వరిని బనిలేదు. "వీరు వ్రాసిన పీఠసంగ్రహచరిత్రయందు మాకుఁ బ్రమాణబుద్ధిలేదందురా? " యని పా॥ జిగా రడుగుచున్నారు. ముమ్మాటికిని లేదు. నిన్నఁగాక మొన్న గుంటూరు డిస్ట్రిక్టుమున్సిఫోకోర్టులో మల్లాది

రామకృష్ణవిద్వచ్చయచులవారు చెప్పిన సాక్ష్యమును బురస్కరించుకొని లోకులు వారిపైఁగల గౌరవమును వీడఁదగినంత హేతువుచుజూపుచు దూషించి వ్రాసిన యీపాఠ జిగారి పల్లదములను మనుష్యమాత్రుఁ డెవ్వఁడును నమ్మఁడు. చూడుఁడు.

శ్రుతిధర్మసంజీవిని.

“...మల్లాది రామకృష్ణచయనులవారు ధర్మనిర్ణయమున కనర్హులని వ్రాయవలసివచ్చినందులకుఁ జింతిల్లుచున్న వారము... ధనమునకో పొలమునకో యాసపడి ధర్మమును నధర్మమునుగాను నధర్మమును ధర్మమునుగాను నిర్ణయించెడి రామకృష్ణచయనులవారు ధర్మనిర్ణయాహ్లా తెల్లయ్యెదరు?... గుంటూరు వాస్తవ్యులగు మ॥ నడింపల్లి నరశింహారావుగారు పరదేశమునకేగివచ్చినవారు. అందుచే వారిదేవాలయధర్మకర్తృత్వమును బారులునిరాకరించిరి. అప్పుడు నరశింహారావుగారు వారిపై దావాతెచ్చిరి. ఆదావాలో మన రామకృష్ణచయనులవారు పొరులపక్షమున సాక్ష్యమునకువెళ్ళి యిం గ్లాండునకు పోయివచ్చినవారు. ... ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనినను బుసీతులుకానేరని తెగవేసి చెప్పియున్నవారు. అటుపై... పాటిబండ వెంకటరమణయ్యగారు మావలెనే పరదేశములకేగివచ్చిన దాసువారితో వియ్యమంది కావించిన వివాహసందర్భమునఁ దాము శ్రీరమణయ్యగారింట భుజించినారా? లేదా? చెప్పడని రావుగారడిగిరి. భుజించితిమని చయనులవారు ప్రత్యుత్తరమిడిరి. అదెట్లు పనికివచ్చినదని ప్రశ్నించిరి. రమణయ్యగారికి ప్రాయశ్చిత్తముక్రింద లింగతీర్థమిచ్చి భుజించితిమనిరి. లింగతీర్థమున నేమనిరి. తులసితీర్థమనిరి. అటులేని మాకును తులసితీర్థమిచ్చి మాయింట భుజింతురాయని యడిగిరి. ఏలుకాదనిరి. కారణమేమని యడిగిరి. రమణయ్యగారు పదమూడెకరములపొలము మాది పోవునపుడు పోకుండ గాపాడి యిప్పించినారు. అందుచే వారింట భుజించినామని నెలవిచ్చిరి.

అటులేని మేమును బదుమూడెకరములపొలమును బోకుండఁ గాపాడి
యిచ్చెదము. మాయంటను భుజింతురాయని రావుగారు పగ్గిించిరి.
ఆహా ! యట్లయిన నభ్యంతరములేదని చయనులవారు నెలవిచ్చి
యున్నారు.”

రామకృష్ణచయనులవారి సాక్ష్యము.

... “బెజవాడలోఁ బాటిబండ వెంకటరమణయ్య నెఱుఁగుదును...
దాసువంశమునకు నాయనకు బంధుత్వమున్నదని నాకుఁదెలియును.
...నేను దాసువారియింటిలో స్వయంపాకము చేసికొనలేదుకాని
సంబంధముచేత నీయనకుఁ బాపమురాదుకనుక రమణయ్యగారియింటి
లోఁ జేసికొన్నాను. అక్కడఁగూడ నేను మొట్టమొదట నాయనకు
లింగతీర్థమిచ్చి తర్వాత స్వయంపాకముచేసికొన్నాను...నావికాయాన
ముచేసినవచ్చినవారితోఁ గలిసిభోజనముచేసినవారితో భోజనముచేయు
టగూడ నింద్యమేయని నానమ్మకము. దాసువారికుటుంబముతో నేను
భోజనముచేయను. దాసువారి సంబంధికుఁడును నక్కడ భోజనము
చేసితే జేయవచ్చుననితలఁపఁదగినట్టిఁడునగు వెంకటరమణయ్యయింటి
లో...స్వయంపాకముచేసికొని భోజనముచేయుట కభ్యంతరమని తెలిసి
నప్పటికి శిష్టుఁడుగనుకను నాకు స్నేహితుఁడుగనుకను సాలగ్రామతీర్థ
మిచ్చిసంస్కర్తదోషముపోవునట్లు చేసినానుగనుకను భోజనముచేసినాను.
ఇతరత్రా యిట్టికారణము లున్నను నటువంటివారియింటిలో భోజనము
చేయను. అలంఘ్యమైతే దప్ప సంస్కర్తలయిండ్లలోఁగూడ భోజనము
చేయను. ఏదో పెద్ద లాభముపోవునన్నఁగాని ముఖ్యస్నేహము పోవున
న్నఁగాని యాస్తిపోవునన్నఁగాని తప్ప లేకపోతే భోజనముచేయను.
అప్పుడైనను మన్మనస్ఫూర్తిగాఁ గాదు. అట్టిసంగతిలోఁగూడ స్వతంత్ర
బుద్ధితో భోజనముచేసినానని చెప్పటకు ఏలులేదు. అట్టిభోజనమువల్ల
నేను నిలితుఁడును గాను. నేను సాలగ్రామతీర్థమిచ్చినది యెందుకంటే
వేదైనను బరంపరాదోషములే నదినాకుఁ గలియకుండుటకు. నే నెవ

చెవరితో భోజనముచేసితిన్ వాండ్రిందఁజేరినాఁగ్రామతీర్థమిచ్చినాను. సాలగ్రామతీర్థమువలనఁ బరంపరాదోషము పోవునుగాని సాక్షాత్పతిత సంస్కర్తదోషము పోదని నానమ్మకము...”

ఈ పాఠశాలవాఁతయుఁ బ్రకృతమునకు సంబంధించిన చయ నులవారి సాక్ష్యభాగమును దిలకించి యిట్టియసత్యలేఖకునకుఁ జెంప దెబ్బలేతగునో చెప్పుదెబ్బలేతగునో నిర్ణయించుభారము పాఠకులపైన నే పెట్టితిని. ఏది పీఠసంగ్రహచరిత్రయందు నమ్మకము లేకపోవుటకుఁగల కారణము లింకను దిలకింపుడు.

రాజమహేంద్రవరము సబ్ కలెక్టరీర్పు 48వపేరా

“...ఈదావామతము (అభినవవిరూపాక్షము) మొదటిస్వామి యుద్దండభారతివలన నధికారమంతయుం గోలుపోయి యేవిధమైనసాధికారము లేకుండఁ దెలుఁగుదేశములో సంచారము చేసెనని వాదించవచ్చును. పీఠమున కేవిధమైన మతముగాని యాస్తి గాని లేనందునఁ బైవాదమును బలపఱుపవచ్చును...”

56వ పేరా.....ముస్లి భదానాపీఠ మాద్యమనిచెప్పుట యసం భవము. అసంసరము. సాక్ష్యమునల్ల ముస్లిభగారుచెప్పినది నిజముగాఁ దోచుదు...

64వపేరా.....గతించినస్వామి 1వప్రతివాదికి (బోధానంద భారతికి) పీఠ మిమ్మనిచెప్పినట్లు...కనఁబడదు”

ఈరికా క్రింతముస్పష్టముగా విద్యానృసింహశంకరభారతులు (ఎనమండ్ర నరసింహశాస్త్రిగారు) బోధానందభారతికిఁ బీఠ మిమ్మని చెప్పినట్లును బీతాధిపత్యములేకుండఁ దెలుఁగుదేశములో సంచారము చేసికొనుచు బ్రదుకుమని యుద్దండ నరసింహభారతిచేఁ జెప్పఁబడినది యీ యభినవవిరూపాక్షమతమునకుఁజేరిన మొదటిస్వామికేయైనట్లును రాజమండ్రి డిస్ట్రిక్టుముస్లిభుగా రిపీఠ మాద్యమనిచెప్పుటనర్హమైనట్లును సాక్ష్యమువలన నీముస్లిభుగారుచెప్పినది నిజముగానట్లును చెలియు

చుండ విద్యావృత్తిసహభారతులు తనపీఠము బోధానందభారతి కిమ్మని
 గ్రామస్థులతోఁ జెప్పి విల్వాసిపాయననియు నిదియే యాదిపీఠమని
 సభకోర్టువారుకూడఁ దీర్మానించిననియు విరూపాక్షపీఠము కల్పిత
 మనియుఁ బ్రచురించు పా॥ జగారిపై నెట్లునమ్మకముండెడినో తెలియ
 కున్నది. వీరియొద్దనే కాక యితరులయొద్దఁగూడ నుండఁదగిన రికార్డు
 వలనఁ బాకయాజిగారువాస్తవిక పీఠసంగ్రహచరిత్ర యసత్యమైనదని
 యిక్కడికి నున్నట్టము. ఇక నేత చ్చతుష్టయము (పెదమాంతాచార్యు
 లు చినమాంతాచార్యులు పా॥ జిగారురామేశ్వరశర్మగారు) పదిలపఱచి
 యుంచిన “మాది శ్రీశృంగేరి శ్రీవిరూపాక్షపీఠము, శృంగిరిపీఠము
 మాక్రిందిది, పుష్పగిరిపీఠము మారుఁ గప్పము చెల్లించెడిది, విరూపాక్ష
 పీఠము కల్పితము” మున్నగు పద్యపుఁబలకసంగతి పరిశీలించుదము.
 అది మహాజనసభఁజేసి పా॥ జగారిని విలిచితే వచ్చి కనఁబఱచెదరట.
 ఇదివఱ కొకపరి యిట్లే యీపా॥ జగారి పరమగురువులగు పెద
 మాంతాచార్యులవారు సికింద్రాబాదాలోఁ జేరి పైసంగతులే చెప్పి
 పొరులఁ గలవర పెట్టుచుండఁగా వీరు పీఠాధిపతులు కారుకావునఁ
 దద్దర్శగౌరవము వీరియెడలఁ జూపవలదని నేను మత్పత్రికాముఖమునఁ
 బ్రచురించుటయుఁ దత్కాలమున గురులసన్నిధినే యుండు చినమాం
 తాచార్యులయొద్ద మీమాంసయో యేమాంసయో చదువుచున్న
 సంఘమునకుఁజేరిన చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రిగారు నాకు స్నేహితు
 లైనకతంబున “నిదివఱకే మీరు కొన్ని చిక్కులలో నుండియుండి
 బోధానందభారతి పీఠాధిపతి కాడనివాస్తవికమనియొక్క చిక్కునెచ్చి
 కొంటరికాన వెంటనే తుమాపణపంపుకొం”దని నాకు వ్రాసెనను
 భయపడక మరల నా యప్పయ్యశాస్త్రిగారే “మీపై డిఫర్రేషను
 చెచ్చుటకుఁగా బోధానందభారతీస్వాములవారు టైపుగూడఁ గొట్టించి
 ముందునోటీసు నిధముచేసినా”రని వ్రాసినపై నక్కాలమునకేదియో
 పనిమీఁద సికింద్రాబాదున కరిగి విరూపాక్షసంస్థానవిద్వాంసుల

యొద్దఁ గల సభాకొద్దు తిరువుం జదువుకొని యీ బెడరింపులకు భయ పడవలసిన పనిలేదని నిశ్చయించుకొని యప్పయ్యశాస్త్రిగారి యింటి కేగుసరికిఁ బాకయాజగారు చనువొచ్చి గురు పరమగురువుల సన్నిధికిఁ దోడ్కొనిపోఁ బోయి నాకు శ్రద్ధమైఁ గనఁబఱచిన రికార్డులతయుం జూచితిని. కాని చేరికార్డు నాధారముచేసికొని మాది శ్రీశృంగేరి శ్రీ విరూపాక్షవీరమనియు నాద్యమనియు విరూపాక్షము కల్పితమనియు బోధానందభారతీ ప్రభృతులు లోకమును భ్రమింపఁజేయఁ జూచుచుండిరో యూరికార్డుద్వారముననే కల్పితత్వవిశేషణార్హ మీ యభినవ విరూపాక్షవీరమేకాని పోక్తనవిరూపాక్షవీరము కాదని యభిప్రాయ మయ్యెను. కావున మహాజనసభఁగూర్చియే పా॥ జగారారికార్డుకట్టను నీసికొని రానిండు. దానిని శ్రద్ధచేఁ బరిశీలించినవారు నేనుబడినయభిప్రాయమే పడితీరుదురు. నేయేలప్రతికాగితము నామూలాగ్రము శోధించిన రాజమండ్రి సభాజెడ్డిగారే యట్లభిప్రాయపడియున్నారు. చూడఁడు. 5వ పేరా.

“ప్రతివాదిపక్షమునుండి దాఖలుచేయఁబడిన రికార్డును జాగ్రూకతతోఁ బరిశీలించిచూడఁగా మొదటిప్రతివాది (బోధానందభారతి) నిజమైనసంగతులు విచారింపకచే తనకే తెలియనటువంటి కొన్ని యాధారపత్రములను దొరికినంతవఱకు శ్రద్ధతోఁజేర్చి యీవిషయమున నిర్మాణముచేసినట్లు నాకుఁగనఁబడుచున్నది. దాఖలుచేసినటువంటి రికార్డునుబట్టి చూడ దానామతముయొక్క- నిజమైనచరిత్ర నిర్మాణముచేయుటకు శక్యముకాదు”.

కావునఁ బాకయాజగారు మహాజనసభలో రికార్డుతోఁగూడ వచ్చి ప్రవేశించుటవలని ఫల మిసుమంతయుం గానరాదు. చినమాం తాచార్యులవారికి మీరు మాకు గురువులుకారని బదులుప్రవాసినవారి నందఱిని భ్రమపెట్ట నిట్టి వట్టివాఁతల వ్రాయుచున్నాఁడు. ఇంకను ముందుచూడుడు. పా॥ జగారి స్థితి సుతిమించి రాగానఁ బడుచున్నది.

గొల్లపూడి లక్ష్మణసోమయాజీప్రభృతుల బ్రాహ్మణబుద్ధులని వ్రాయించుచున్నది.

ఈ లక్ష్మణసోమయాజీగారు చేసిన గొప్పతప్పు శ్రుతిధర్మ సంఘటిని కల్యాణానందభారతీస్వాములవారిని మిక్కిలి స్తుతించుచున్నదని యనుటయింట్లు. ఈతప్పున కింతకత్తివేసినాడు. ఔరా! ఏమి యాయాగడము! ఏమి యానోటికొప్పు! అభినవ విరూపాక్ష పీఠమైనను సరిగా సంకీర్ణించుట సందిగ్ధస్థితిలోనుండ గద్విఖ్యాత శృంగగిరి విరూపాక్ష పుష్పగిరిపీఠములను వెగఁజెట్టుచు నని వీరికి శిష్యపీఠములనియుఁ గల్పితములనియు ఏదీతఁ గల్యాణ! స్వాముల వారిని దీసికొనిపోయి యాకాశమునఁ గూర్చుండఁజెట్టుట యేరికి వెగటు పుట్టింపదు? చకలవిద్యాపారంగతులై లోకమంతయుం దలకింగిదు చేయుచున్న మా చిరమాంశాచార్య స్వాములవారని చా! జిగారు తొమ్ముచఱచుకొనుచున్నారు. ఇదియంతయు నిజమో యబద్ధమో యిపు డెవరుకానది? ఇత నేల మమ్ము బ్రాహ్మణబుద్ధులఁడేయవలె? తక్కినవానికన్నిటికి నెట్లున్నను వీరికి మీ మాంసాపసరచనము గావించిరట. అందులకుగా నింత పూసివేసికొని మాకు భాష్యప్రవచనమొనరించిన మాంతాచార్యులని మన చా! జిగారు మఱిమఱిఁ గొట్టవచ్చుచున్నారు. కానిండు. ఆర్యులారా! గొల్లపూడి లక్ష్మణ సోమయాజీలుగారు నాటకాలంకారసాహిత్యవంతులు. అవిచ్చిన్నాగ్ని హోతులు. అఖిలసజ్జనప్రియులు. ఇట్టిసజ్జనుని బ్రాహ్మణబుద్ధుల డనియు లచ్చన్నయనియుం బ్రల్లదములు వ్రాసినచేయి సేమిచేయవలెనో కూసిననోటిపై సేమిపెట్టవలయునో సుంత యోజింపుడు. ఇప్పటికి మూడువత్సరములనాడే కవిరాజ శ్రీసాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు

శ్లో॥ పాపాత్మాసి మహాత్మదూషణవశాత్, భృష్టాసి దుష్టాదృతేః,
చండాలోసి తదన్నపానకలనాత్, స్లేచ్ఛోసి తత్సంగమాత్,
త్వం పాకీ యజనాదసి, ప్రపత్తితో హాకయాజ్ఞ! భజ
సామియశ్చిత్తపరో మహాత్మన ఇహ సామ్యై షరస్యోత్తే॥

అని పేర్కొనియున్నారు. కాని యిప్పటి యేతత్సత్తి యీ విశేషణములకుఁగూడ మించిపోయినది.

పుష్పగిరిపీఠాధిపతులు నిరక్షరకుక్షులని నిందింపఁజేయుచున్నది. ఇది యొక యపస్మారమువలె బయలుదేరినది. దీనికిఁ గృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు చెప్పినట్లు కుక్కకాటువైద్యముదప్పు వేటుమందు కనఁబడదు. జగద్విదితకీర్తులును మహాదారులును బరమశాంతులును నగు కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారికిఁగూడఁ జదువురాదనియు లోకజ్ఞానము సున్నయనియు వ్రాసినాడు. ఇట్లు ప్రతివారిని దీసివేయు వీరివిద్య త్త యెంతవో సుంత విచారించు టత్యావశ్యకమే; కాని యీ సందిక కిక్కడికే గ్రంథము పెరిగిపోయినది. అందులకు మఱియొకసారి గడంగుదము. సాధువు లేని తేదలపాలముపట్టిచునన్న సామెతను కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు మిన్నకుండి మిన్నకుండి యట్లు యొక్కసారి కన్ను తెరిచి కేని భస్మముగావలసివచ్చును. ఇట్లే మితిమీరి ప్రసంగింపఁ బ్రసంగింప నెప్పుడో యంతగతి పట్టకమానదు. తపస్సు పన్నులగు పుష్పగిరిపీఠాధిపతులయెడల నుపయోగించు నవాచ్యములు గూడ సర్వ ఫలదములు కాకపోవు. యతులగు చినమాంతాచార్యుల వారు రజస్వలయై శుభకార్యమునకు సిద్ధముగానున్న యన్నును వైరాగ్యములేక యే పీఠాధిపత్యముదొరకినఁ జాలునని విడనాడెనని లక్ష్మణసోమయాజిగారు వ్రాసినందులకుఁ బాకయాజిగారు హుంకరించుచున్నారు. “వారికి వైరాగ్యమున్నది లేనిది మీరు లోపలదూరి చూచినారాయని వెడఁగుప్రశ్న వేయుచున్నారు. ఇట్టివారికి వైరాగ్య మేమి తెలియునని యేత దవ్యవహితోత్తరక్షణముననే నన్నధిక్షేపించినదికూడ నిదియేనోరు. ఇట్టి స్వవచనవ్యాఘాతములనే కనుగొనలేని వాచాటుఁడు పుష్పగిరిపీఠాధిపతులు నిరక్షరకుక్షులనియు నాంద్రపత్రి కాధిపతులకుఁ జదువురాదనియు నాక్షేపించుట వింతగాదు. ఇది యొక యున్నతప్రలాపము. శ్రీవారి కుక్షే నిరక్షరమైనదియు సాక్షరమైనదియు నీపాజిగారు లోపల దూటియే చూచివచ్చిరికాబోలు. అతురసన్యాసము పుచ్చుకొనునది కాని యిచ్చునదికాదని లక్ష్మణ సోమయాజులుగారికిఁ దెలియదనియు నిట్టివారు శాస్త్రిబిరుదము నెందులకుఁ దగిల్చిచుకొనవలెననియు మన పండిత పాఠశాలి మఱి

యొక యాత్రీపము. ఇందులకు “ప్రాణస్వోత్క్రమణాసన్నకాల
స్వాతురసంజ్ఞికః, సేతర స్వాతురఃకాలో ముక్తిమార్గప్రవర్తక” యను
శ్లోకము ప్రమాణము. ఈశ్లోకము ప్రాణములు వెళ్ళిపోవుటకు సమీ
పించినకాల మాతురసంజ్ఞికమనిమాత్రమే చెప్పినదికాని యా ప్రాణ
ములు సన్యాసము పుచ్చుకొనునానివేయని చెప్పలేదు. కాబట్టి
యిచ్చునదికూడ నాసనసన్యాసమగుటకు గాఢజేదు. చావఁబోవు
వాఁడు మఱియొకనిబిల్చి సన్యాసమొనరించునని ముఁడలభావ మేల
కలుగఁజేసికొనుచని యిటుల బ్రతింపనచ్చును.

ఇతరసన్యాసుల కట్టిభార మనవసరమగుఁగాక. పీతాధిపతు లవసాన
కాలమునఁదప్ప కీభారమువహించుకొననలసియుండును. సావకాశముగా
నాత్మలోనైక్యముకాఁబోవు పీతాధిపతియంతయుక్రిమముగ నేజరువును.
అకస్మికమరణముఁజెందునార లిట్లుచరింపకున్న నిక నేమిగతి? కాబట్టి
యాతురసన్యాసము దేహావీర్యసన్యాసమున దీయమానాదీయమాన
ములరెంటికిని వర్తిం చెడిని. సన్యాసముపుచ్చుకొనువానిప్రాణము లేతీయ
వలసినవనిచెడు. విద్వాంసులారా! పా॥ జగతి విద్యవృత్తను సుంత
పరికింపుడు. “వీరు మాంతాచార్యులని వ్రాసికొనుచున్నారు. ఈ
బిరుదము నిదవట కేపీతాధిపతులును వాడియుండినట్లు తోచదు.
అభక్తులు కృత్రిమః అధమః అని అర్థమైయుండునేమోయని చెప్పెడి
పరిహాసవాక్యములకు సమాధానముచెప్పట దుర్ఘటముగానున్నది
యనిలక్ష్మణసోమయాజులుగారు తమయభినవవిరూపాక్షవృత్తాంతమున
వ్రాసియుండిరి. ఇట్టి సులభశైలిగలపంక్తులలోని యర్థమేయెఱుంగలేక
“మాంతాచార్యకర్తబ్రహ్మమునకు అభక్తులు కృత్రిమః అధమః అని మూ
డర్థములుండునేమోయని సోమయాజి శంకించియున్నా” డని పా॥ జగ
రాక్షేపించియున్నారు. ఇచ్చట సట్టియర్థము వీరి కొక్కరికే స్ఫురిం
చెడిదిగాని మఱియొకరికి స్ఫురింపదు. ఇంతపాటి తనపాండిత్యమునకు
వారికిఁ జదువురాదు, వీరికిఁ జదువురాదనికూడ వ్రాయవలెను గా
బోలు ! పైన పండితులిట్లు శంకింతురా, వీరి కర్థము తెలియకున్న నడిగి
తెలిసికొనవలెనుగాని యొకపండితులు వాడియున్నపదమున కిట్లు
విరుద్ధార్థములు చేయనగునా” యనికూడ మొక్కరిల్లుచున్నాడు.
ఇహిహి “కృత్రిమః, అధమః అని సంస్కృతవిభక్తులతో నేకవచన

ములుచూపుచు మరల నభక్తులని తెలుగువిభక్తియు బహువచనమును మన పా॥ జిగారింట్టి పండితుడుగాక మతి యేపండితుడు చెప్పను? ఇట్టిపండితుఁ డెట్టిపండితులనేని జయించును. ఎన్నిబూతులైనను దిట్టించు. శ్లో॥ ఏకాం లజ్జాం పరిత్యజ్య త్రిలోకీవిజయీభవేత్తను నభియుక్తో యూరకపుట్టదు. తనముడ్డిమీఁది గుడ్డతొలఁగినది కానక యెదుటిదాని పైట దొలఁగినందుల కాక్షేపించు నవివేకినిగూడ మన పా॥ జిగారికంటెఁ గొంచె ముత్తమురాలని చెప్పవలసి వచ్చినందులకుఁ జింతింతును. శాస్త్రప్రకారము విదంతులు పీఠార్హులు కారని సోమయాజులుగారు వ్రాసినదానికిఁ బాకయాజిగారు “ఓహో! వీరికిఁదోడు శాస్త్రచర్చగూడ నొకటియా” యని పరిహసించుచు నారదపరివ్రాజకోపనిషత్తులోని “జ్ఞానదండ్లో ధృతో యేన ఏకదండ్రి స ఉచ్యతే, కాష్ఠ దండ్లో ధృతో యేన సర్వాశీ జ్ఞానవర్జిత” యను శ్లోకమును గవఁబఱచెను. విదండ్రి యన జ్ఞానియట. సదండ్రి యన నజ్ఞాని యట! అగును గాక. జ్ఞానదండమును ధరించిన నాఁడు కాష్ఠదండమును వదలవలెగాని యూరక దండమును బాఱవైచినంతమాత్రముననే జ్ఞాని యయ్యెనోటు. ఇతే నిక జ్ఞానులని యని పించుకొనఁదలచినవా రందఱు జుట్టు జందెము దీసివేసి వెంటనే దండముగూడ నవల వైసవచ్చును. ఆశ్రమధర్మముల నుజ్జగించి యభేచ్ఛ మై దిరుగనిండు, స్త్రీలతో సరససల్లాపములాడుచు జుట్టు గూర్చుండఁబెట్టుకొననిండు, లోకుల నందఱిని దెగఁదిట్టించు. ఏమిచేసితేనేమి. దండము నవలఁబాటవైచినచో జ్ఞాని యైపోయెడిని. ఇట్టిచో నిన్ని తెలిసిన పా॥ జిగారు గూడ జ్ఞానిగాక యధఃపతితుఁడయ్యే యేలయుండవలసినో బోధపడినది కాదు. సదండయతులారా! మీరు ప్రాపంచిక సుఖముల రోసి ముముక్షుశం గామాయదండముల ధరియించితిరి కాని సంబిత్వం నైవముంచ తేయను రీతి మీ యజ్ఞానము మిమ్ము విడువలేదు; ఇట్లని మా పా॥ జిగారు చెప్పచున్నారు. లేండు. దండముల నవలఁబాటవేయుండు. మాంతాచార్యులు కండు. మమ్ములఁ దిట్టించు-లక్ష్మణసోమయాజులుగారును శంకరమంచి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారును నేనును మముజోంట్లు నుట్టికొందఱుచు బ్రహ్మణ్యులమని పా॥ జిగారు ప్రమాణమును జూపకయే పలికియున్నారు-“యతీనాం కోపి

చండాలు స్వర్వచండాలుదూషక" యను నాబాలగోపాలము వాడుకొనెడి ప్రమాణమునకు వారును వారిగురువులును గుటికాకమానరు-వానకుఁదడియనిపారును బాకయాజిగారిచే దూషింపఁబడనివారును లేరనుట జగద్విదితము-గురువుగారికోపము దేశ మెల్లఁడఁ జట్టవేసికొని వచ్చుచుండుట ప్రత్యక్షము. ఉత్తములగు వండితులే శుశ్రీధర్మసంజీవని విమర్శనల కలరి స్తుతించుచున్నారుని పా॥ జిగారు మురియుచున్నారు. పాపము మురిపెముతీటుకాల మాసన్నమగుట యెఱుంగరైరి. వారిని బ్రతిమలాడియు వీరినిబ్రతిమలాడియు సదభిప్రాయములు వ్రాయించుకొని వ్యక్తించుకొనుచును గడచి పోయినవి-తులసియుండఁబడిపడునట్లు వీరుచెప్పఁ ధర్మపన్నముల విని కొందఁ టిడివటకు భ్రమపడియున్నను గృమముగాఁ దత్త్వముం గనిపెట్టుచున్నారు-వీరి వ్యాసముల కలరి స్తుతించిన యుత్తమపండితుల నందఱిని బ్రస్తుతము పేర్కొనఁజాలనుగాని ముదిగొండ నాగలింగశాస్త్రిగారిని వేమూరి శివస్వామిశాస్త్రిగారిని శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారిని మాత్రము కీర్తించి విమతను. కావలసియున్నఁ గాలాంతరమునం దండఱిలిప్తు సీయవచ్చును.

వారు వ్రాసిన యభినవవిరూపాక్ష పృతాంతములోని యంశముల వేనినిఖండింపనేరక యెక్కడనో యొక్క-ముక్క-యొక్క-టకు మాలినది చిక్కించుకొని వెక్కిరించి చివరకు "ఎందులోను జేరని మన లచ్చన్నసోమయాజి సంజీవనిని విమర్శించుటకూడ నొకటియా" యని లక్ష్మణసోమయాజిగారి సీసడించుచు నిక నభినవసరస్వతిని విమర్శించుకొందమని పా॥జిగారు మావంకకు మరలినారు. ఇక నేమిచేయుదు. బయమగుచున్నది. కానిండు టోటిలోఁ దలకాయఁబెట్టి రోకటిపోటులకు వెఱుననేటికి? అందులకు మఱియొక వాయిదావేసి పా॥జిగారి ప్రల్లదములకుఁ బ్రత్యుత్తరమియ సద్ధముండువాడ. ప్రాజ్ఞులారా! పా॥జిగారి ప్రల్లదముల నణించుటకుఁగా సహజమృద్ధి యగు నస్మద్వ్యవోధోరణిని మార్చుకొని :గుట్టము గాడిద సమాన ముచు సామెతకు గుటియైనందులకు నన్ను మన్నింపుడు. ఏఱోటిదగ్గర నాపాటఁబాడుకున్న పీలులేదు. శ్లో॥ కథాపి ఖలు పాపానా మల మశ్రేయసే యతః॥ అను సూక్తినుసరించి యీ నాటికైన సంతతో విరమింతుము.

పోతనామాత్యకవికృత శ్రీమదాంధ్రభాగవతము.

ప్రథమస్కంధము.

ఉ॥ ఛాలము నేలమోపి భయభక్తులతోడ నమస్కరించి ఛాల
చాలకులొత్తముండు గరపద్మములకు ముకుళించి నేడు నా
చాలిటిభాగ్యమెట్టిదియో పావనమూర్తివి పుణ్యకీర్తి వీ
వేళకు నీవువచ్చితి వివేకవిభూషణ! దివ్యభాషణ! ౧౨౦

మ॥ ఎలమి మేనమఱుందయై సచివుండై యేనుటి మాతాతలకు
బలిమిం గాచి సముద్రముద్రితధరం బట్టంబు గట్టింపె న
య్యలఘుం డీశుడు చక్రి రక్షకుడు గా కన్యల్ పవద్రీక్షకుల్
గలరే వేడెద భక్తి నాగుణనిధి గారుణ్యవారానిధి॥ ౧౨౧

న॥ ఈపద్మముల ద్వారమునబరిగి నృహారాజు శ్రీశుకుమారిని
గుఱించి శ్రీకృష్ణమూర్తి తమ యాపత్తుల నన్నింటిని దొలగింపజేసి
నాడనియుం దన తాతలగు ధర్మరాజుమలకు బంధువుండై సచివుండై
పట్టంబుగట్టించెననియు నట్టియాపద్రీక్షకుడగు మాకృష్ణుని ప్రశంస
విస్తరించి చెప్పుమనియు బ్రేమపూర్వకముగా నడుగుటవలన శ్రీశుకులు
మఱుతగా శ్రీకృష్ణభగవానులను జూఱించిరి. అంతియ కాని పరిక్షి
ద్రాజు ప్రప్రథమములోభవబంధవిముక్తికొఱకై కాని యేయుపాయము
చే నపవర్గము లభించుననికాని యొక్కసారియైనను నడిగినటులఁజెలియు
చున్నదికాదు. మరణమునకు సంసిద్ధుండై యత్యంతభీతచేతస్కుండై పశ్చా
త్తాపతివుండై యుండి యెటుదోపక శ్రీకృష్ణమూర్తియే యీమహావిప
త్తునకు శరణ్యుడనియెంచి నుడి తడఁబడుచు నుండఁగా బ్రశ్నించెను.
అందుకుఁ దగియుండ నే యీపురాణమును వినినమోదటఁగూడనుత్తమ
లోక ప్రాప్తికలుగనటుల వ్యాసముఖమున వెల్లడియగుచున్నది.

జనమేజయమహారాజు ప్రశ్న - దేవీభాగవతము ద్వి॥ స్కం॥

శే॥ తుత్రియుండగునానికి సంగరమున

గాని గృహమునగాని యుక్తమగురేతి

మరణ ముత్తమ, మానసి మరణ మబ్బ

దయ్యె, ముగ్ధునకునకు సౌఖ్యముగలదె ? ॥

కం॥ కావున మజ్జనకునకు ను

భావిర్భావము పరమమనదొదలము

శ్రీవర్ధిలగ నమపా

యావహమగుదాని నాకు నావతియివే ?

ప॥ అని పోన్దించు జనమేజయునకు వ్యాసుని నీట్లనియె.

ఉ॥ పాపహరంబు మోక్షదము భద్రకర్మంబు పురారత్న ము

ధ్యాపకశిష్యనిత్యసుఖనంబగు భాగవతంబు మత్సరము

దోషి పఠించె, నయ్యది మహాత్తమ, మాగమసార, మాత్మసం

తాపహరంబు, దాని వినినం దుదముట్టు నమస్తమున్ నమనా !

చతుర్థస్కంధము.

మ॥ ఘనసంగ్రామము పుణ్యభూతిం మొ గంగాధీరమోరాజు నీ

జనకుం దున్నతసాధరాజమున దుస్సర్పమ్ముచే నుర్మృతిక

గని ఘోరమ్మగుశారవమ్మునబడెం గాలీమహాయజ్ఞసం

జనితానంతవిశేషపుణ్యమున నుచ్చైర్లోకముం గూర్పుమా॥

ఇట్టి జనమేజయమహారాజును గుఱించి వ్యాసముఖప్రబోధ
తములయిన ప్రత్యుత్తరములనుండి యీదేవీభాగవతమునుండియే పరీక్షి
చాక్షునకు నరకొత్తారణ మయినదని తెలియనయ్యెడిని. అయి ఖే

శ్లో॥ శ్రీమద్భాగవతం నామ పురాణం బ్రహ్మసమ్మితం

భక్తిజ్ఞానవిరాగాణాం స్థాపనాయ ప్రకాశితం

సాశ్వత్య మేత త్కథితం శభానకం

జ్ఞానాది భక్త్యా విగమ్య సాంప్రదం॥

నిశ్చేయసే భాగవతం పురాణం

జాతం కుట్రా యోగవిదాఃసూచితం "

అను విష్ణుభాగవత శ్లోకములు " శ్రీమద్భాగవతం పురాణ మత్యుతం " అను పద్మపురాణశ్లోకమును విష్ణుభాగవతమునకు బ్రాశస్త్యమును బోధించుటలేదా యని వివక్షలు శంకింపవచ్చును. ఈశ్లోకములు రమారమి శతస్ఫూర్తికి దృఢీకృతముండవచ్చును. ఇంత మాత్రముచే మహాపురాణము చెప్పుటకు పిలువలేదు. దేవీభాగవతాతర్గత శ్రీకృష్ణచరిత్రను సంగ్రహించి చెప్పుటవలన నుప పురాణమై విలసిల్లుచు వైష్ణవలకు మాత్రమే యుపయోగమగుచున్నది గాని మహాపురాణత్వము సిద్ధిపడలేదు. కావున దేవీభాగవతమే మహాపురాణమనియు మోక్షమునకు ముఖ్యసాధనమనియు సప్తాహాది మహాకార్యములయం దద్వైతముండలిచే బ్రాముఖ్యముగా బలనీయమనియు ముహూర్తకిం జెప్పుదగియున్నది. ఈదేవీభాగవతమే యద్వైతగ్రంథమని స్కాందాదిపురాణములనుండి కొన్ని ప్రమాణముల సీదిగునగన బఠచుచున్న నాడను.

సూతమహర్షిని గుఱించి శౌనకపశ్య.

స్కాందపురాణము. మానసిక ఖండము. దేవీభాగవతమాహాత్మ్యము.

ప్ర॥ స్కం॥ గీ న యథాయము.

శ్లో॥ అథనా శ్రోతు మిచ్ఛామః పాననా త్పావనం పరం

భక్తి ముక్తిప్రదం నృణా మనాయాసేన సర్వతః

తత్త్వం బ్రూహి మహాభాగ యేన సిద్ధ్యంతి మానవాః

కలావపి పరం త్వత్తో నవిద్య ససంశయచ్ఛిదం ।

2

సూతః॥ సాధుపుష్టం మహాభాగా ! లోకానాం హితకామ్యయా

సర్వశాస్త్రస్య యత్సారం త ద్వో వత్సామ్యశేషతః

౪

దేవీభాగవతం తత్ర పురాణం భోగమోక్షదం

స్వయంతు శ్రావయామాస జనమేజయభూపతిం

౯

పూర్వ మస్య పితా రాజ్ పరీక్షీ త్తక్షకాహినా

సందప్త స్తస్య సంశుద్ధ్యై రాజ్ఞా భాగవతం శ్రుతం

౧౯

అష్టాదశపురాణానాం మధ్యే సర్వోత్తమం పరం

దేవీభాగవతంనామ సర్వకామార్థమోక్షదం

౨౦

పఠక్ ద్విజో వేదవిదగ్గిణీ ర్భవేత్

బాహుప్రజాతో ధరణీపతి స్సాన్యత్

వైశ్యః పఠక్ విత్తసమృద్ధి మేతి

శూద్రోపి శుక్ష్మో స్వకులోత్తమ స్సాన్యత్ ।

౨౧

3 అ॥ 2 శ్లో॥ దేవీభాగవతంనామ పురాణం యత్తు పంచమం

భగవత్యా ఇదం యస్మా తస్మా ద్భాగవతం విదుః

అయ్యా ! ఈసూతశౌనకసంవాదమునుండి మోక్షార్థమై శౌన

కుఁడు ప్రశ్నించినట్లును దేవీభాగవతమే మోక్షకరమైన గ్రంథమని

సూతుఁడు చక్కగా నిష్పక్షపాతముగా వెల్లడించినట్లును చెల్ల మయ్యెడిది.

ఈక్రిందిశ్లోకములను జూడుడు;

౪ అ॥ దేవీభాగవతంనామ పురాణం పరమోత్తమం

పంచకృత్వస్తు త చ్చుత్వా లభ్యసేఽ భిమతం శ్రుతం

౨౨

౫ అ॥ పేష్యా యత్నేన వార్తేయం దేశేదేశే జనే జనే

ఆగంతవ్య మి హావశ్యం కథా దేవ్యా భవిష్యతి॥

౪

వ॥ అనివక్కాణించుటయు జనకుండును బురవాసులును వెలువేలుఁ బ్రశం
సించుచు గృహంబులకరిగిరి, యాపె త్రివిక్రమప్రతిమయు మహేశ్వరలింగంబును
బ్రతిష్ఠించి భిక్షాన్నకృతభోజనంబునఁ దపంబుండుచుఁ జమత్కారపురస్థ సర్వజనం
బులచేతం బ్రశంస్యమానయ్యె” నని యిట్లు సూతుండు వచించుటయు మునుల్గిట్లనిది.

— • రైవతేశ్వరవర్ణనము, త్రేమంకరీప్రభావము. • —

క॥ “సారాష్ట్రమునకుఁబలియై తా రైవతుండన జనించుఁ దక్షకఫణి, త
న్నారియు త్రేమంకరినా ధారుణి నానర్తపతికిఁ దనుజాతయుగుక్” ౮౦

క॥ అని మును సంక్షేపంబుగ వినిచితిని, సకృత్సముగను వినుటకునై మా
మనములు వేడుకపడినెడు, ననఘా ! దయయుంచి చెప్ప మద్దాని వెనక్, ౮౧

క॥ కేదారమః హిమవంతమునొదలఁ గలదనుచు విందు, మయ్యది యెటు త
ద్భావైవతాగ్రహరములోఁ దనరెడు ? సంశయంబులోఁబడె మనముల్” ౮౨

వ॥ అని యిట్లు ప్రశ్నించుటయు రామహర్షణి పఠియున్గిట్లనియె, ౮౩

క॥ “ఇక్కడ మత్పితృముఖమునఁ జక్కగ శ్రీవశించియున్న సకలంబును నే
వక్కాణించెద వినుఁడు మఱొక్క మనోవృత్తిలేక యోగివరేణ్యుల్ ! ౮౪

వ॥ తొల్లి భట్టికాకావంబునఁ దక్షకుండు సారాష్ట్రాధిపతి హర్ష్యంబున రైవతుం
డునాఁ బ్రభవించె, నానర్తదేశాధీశునకును నొక్కపుత్రిక గలిగి త్రేమంకరియను
సార్థకనామంబునఁ బ్రఖ్యాతయ్యె, బూర్వ మానర్తాధిపతియై ప్రభంజనుండను నొకఁ
డుండ నాతనికిఁ బెక్కుండురాజులతో విరోధంబు సమకూరె, నంత నాశ్రమపులు
దేశమును హరించియుఁ బశువులఁ దమదేశములకుఁ దొలించియు రేయంబవశ్య సంగ
రంబునకుఁ దలపడె గొన్ని దినంబులకుఁ దదాభ్యర్థ ప్రియంపదయనునది ఋతున్నాతమై
గర్భంబునుధరియించె, నాటగోలఁ బురంబునకును రాష్ట్రంబునకును త్రేమంబు
గలిగె, దుర్జయులయ్యను గొందఱుపగతు రతనిచే జయింపఁబడిరి, కొందఱు చంపఁ
బడిరి, కొందఱు మైత్రిచేసిరి, పదపది యాప్రియంపదకుఁ బద్యాయతే తుణయగు నొక్క
కన్యక యుదయించి యంధకారబంధురంబగు సూతికాగృహంబును బ్రకాశింపఁజేయు
టయు నాపార్థివుండు పరమసంతోషంబున గీతవాద్యాది మంగళధ్వనులతోఁ బుత్రి
నకుంబోలె సుతృవం బొనరించి త్రయోదశదినంబున బ్రాహ్మణ సన్నిధిని గర్భ
మునఁ బ్రవేశించినదిమొదలు త్రేమాపాదకయగుటంజేసి త్రేమంకరియని నామంబు విధి

యించె, నిట్లు పొగడకెక్కి గగనాంగణంబున శుక్లపక్షియ చంద్రకలవిధంబున దిన
దినాభివృద్ధిజేంది యశావనోపేతయగుటయు శుభముహూర్తంబున సౌరాష్ట్రశాధుండగు
రైవతున కక్కన్నియనిచ్చి వివాహంబునయ నానంపతులకు యశస్వినియగు శేషపత్ని
భట్టికాశాపంబున చేవతినాచ బ్రధనించి రామరూపుడగు నాగరాజుచే బరిచీతయై
పుత్రపౌత్రవతియు సౌభాగ్యమదగర్వితయు నయ్యెంగాని వయోధికులయ్యు నాయను
తలిదండ్రులు పుత్రవంశులు గాకునికికి జింతింపవలసినవాగదైరి, యంత నాదంపతులు
రాజ్యంబు పెగడల కొప్పుజెప్పి తపోభావ హాటకేశ్వరక్షేత్రంబున కగుదెంచి యా
శ్రీమంబు గట్టుకొని వింధ్యాచలంబున గౌమరవ్రతధారిణియై మహిషాసురవధించిన
కాత్యాయనిని బ్రతిష్ఠించి తదారాధనతత్పరులగుటయు నాయను సంతుష్టయై త్నేమ
జిత్తున నొకతనయుని దయపేసె, నంత నారామ మరల రాజ్యంబునైకొని మహాసంతో
షంబున గొడుగుం బెంచుకొని ప్రియంబురా శత్రువుతృత్యూహమాండగు నాతని
రాజ్యంబున బట్టాభిషిక్తుంజేసి భార్యతోఁగూడ మరల నీక్షేత్రంబున కరుదెంచి శివ
లింగంబును స్థాపించి దేవశంబుగట్టించె, నాలింగంబు దర్శనమాత్రంబున సకలదేహు
లకును బాపనాశకంబగుచు రైవతేశ్వరమనఁ బ్రసిద్ధమయ్యె, త్నేమంకరియుఁ దొల్లి
తమ్ముభుజునిచే స్థాపింపబడిన మహిషాసురమర్దనికి శ్రీధాశక్తులతో గుడి కట్టించి
కొలుచుచుండుటయు నదిమొదలాయమ త్నేమంకరినాఁ గీర్తింపబడియె, కైత్తిశుక్లా
ప్రమాదినంబున సేవఁ దాయమను దర్శించు వాని యభిప్రసిద్ధియయ్యెను”నని యిట్లు
కీర్తించుటయు వెండియు నమ్మహర్షులు

—♦ దేవసేనాపరాజయము ♦—

తే॥ “నీవుచెప్పిన కాత్యాయనీసమాఖ్య తాను మహిషాంతకరి యెవ్వధముననయ్యె ?
సెట్టిఁ దానుమహిషాసురుఁ ? డెందుకొఱకు హతుఁడుకావంపబడియె నయ్యెಂಬచేత ? ”

మ॥ అనియడిగిన సూతుండు

౮౭

కం॥ “ఈవిషయంబున మీ కోభూవిబుధులు ! శ్రీవణమాత్రీమున నఘహారమా

పావనదేవీమహిమము నేవక్కాఁజింతు వినుడు నిశ్చలమతులై,

౮౮

మ॥ మహిషాసురుండు పారిత్యాతని సుతుండై మహిషరూపంబున జగత్త్రిత
యంబును ననుభవించె”నని వాక్రుచ్చుటయు నమ్మనీశ్వరులు మఱియునిట్లనిరి,

౮౯

తే॥ “మొట్టమొదలే బులాయమై పుట్టినాడొ, లేక యేగేనికాప మానాకిచైరి

కేరపడియె యటయ్యెతో,యిద్దియంతయును పుస్తారముగఁజెప్పు మోమహాత్మ!” ౯౦

వ॥ అని యిట్లుప్రశ్నింప చొనుహర్షణి మఱియునిట్లునియె,

౯౧

సీ॥ “వెడలిల్లనకుఁగూడ వీరీడాకరంబౌచుఁ జూడ్పికింపగు మేనిసాబగుగలిగి

పురుషోత్తమునితోడఁ బోల్పంగ ననుపొచుఁ గమలాయతములైన కనులగలిగి

మౌకాశ్యపర్యంతమును సాగియుండిన యరుతర దీర్ఘబాహువులుగలిగి

కంబుసమానంబుఁ గనునీయతమమునై కనులకింపగు పెద్ద గళముగలిగి

వీర్యముం దేబముంగూడ వెలయఁగలిగి చిత్రీసముడన్న పేరఁ బ్రసిద్ధిగలిగి

యభిలలతీణలక్షీతుండయ్యె తాను మొట్టమొదట లాసురాంతి పుట్టియుండె, ౯౨

వ॥ వాడు చిన్నతనమునుండి యశ్వాదివాహనంబుల నన్నిటిం ద్యజించి మహి
షంబుల నెక్కితరుగుట కలవాటుపడినవాడై యొకప్పుడు జూహ్నవీతీరంబున జలపక్షు
లం బొలియించుచు బుద్ధిశూన్యతమై నున్నతపద్యాననంబున సమాధిస్థుడైన దుర్వా
సుండు వేగవశంబున మహిషఖరంబులచే తుట్టుండగుట చూడకుండుటయు తునిజ
దిగ్ధాంగుండగు నమ్మనిచందుగ్రిండు ప్రజామరహితుండగు నాదానవుం గనుంగొని కొప
పరీతుండై గోయిటం గోయంబుల గ్రహియించి ౯౩

ఆ॥ “పాపవర్త్య ! మహిషపదతాడనములచే నొడలు బద్ధిలయ్యెఁజెడె సమాధి,

కానఁ బూర్వమున్న జ్ఞానంబుతోడనె మహిషరూపమునను మనుషు పొమ్ము” ౯౪

వ॥ అనిశపించుటయు నయ్యసురుండు కృష్ణ గాత్రీధరంబును నతివీర్ఘవిషాణంబును
నంజనాదిగ్రతులితంబును నగు మహిషుండు “బాల్యభావంబున నెఱుంగక చేసిన యపరా
ధంబును తుమింపు”మని నవినయంబుగాఁ బ్రార్థింప నమ్మనిపర్యండు ౯౫

కరి॥ “అన్యతంబుగాదు నానుడిలనువునఁ బ్రాణంబులుండుదాఁకను నీని

త్తైనుముగ నే పడియుండుచు మను మేటికఁ దక్కు పెక్కుమాటలతోడకొ” ౯౬

వ॥ అనిశపించి గంగాతీరంబునుండ యొండెడకు నడచుడు వాడును శుక్రగిని
కడ కరిగి ౯౭

తే॥ “నేను దుర్వాసుఁడనుపేరి మానిచెంత నొక్కచారణమున శాపముఁగి మహిష

ముగను గావించబడితి, నీముప్పదప్పు చొప్పువిధియంప దిక్కిలె శుక్ర! నాకు” ౯౮

వ॥ అనివాక్రచ్చిన నతండెట్లునియె,

౯౯

ఆ॥ “అమ్మనీశుశాప మన్యధాయొనరింప నీకుఁడొకఁడునక్క నెవఁడుకేతుఁ?

డభిలసిధ్ధులూనఁగు హేతుకేర్వరమున కరిగి లింగమునకు నర్చనలుపు, ౧౦౦

కం॥ అచ్చటఁ గలియుగముననే చెచ్చెర నఖిలేస్సితములు సిద్ధించు, నిదో
సచ్చరితము పృథమయుగంబిహో నీయిట్లు మెటుల నీడేరదింకన్” ౧౦౧

వ॥ అనియిట్లుపలుకుటయు ద్వారితంబ హాటకేశ్వరక్షేత్రంబున కరిగి యచట శివ
లింగంబుం బృతిష్ఠించి కైలాసశిఖరోపమంబగు దేవశంబుగట్టించి పెద్దకాలంబు తద్దయుఁ
దపంబొనరింపఁ బరమేశ్వరుండు ప్రత్యక్షమై వరంబడుగుమనిన నద్దానవుండు ౧౦౨

కం॥ “నేను శివా! దుర్వాసోమానీంద్రునిశాపమునను మహిషత్వంబున్
బూని కృశించుచునుంటిని, దాని వినాశముచేసి దయ నేలఁగజే” ౧౦౩

వ॥ అని పొగ్గించిన భగవంతుం డిట్లనియె, ౧౦౪

ఈ॥ “అమ్మునివాక్య మెట్లు నయథార్థమొనర్ప నశక్య మేరికిన్,
సమృతమా నుపాయమును జక్కఁగఁజెప్పెద నాలకింపు, మ
ర్త్యుమృగు దేవదైత్యమనుబాదికసౌఖ్యములెల్ల నీ శరీ
రమ్మున నీకు భోగ్యములు రాక్షసరాజ! యిఁకేలచింతిలన్, ౧౦౫

కం॥ భోగార్థము నుర లనురులు బాగుగ నరతమవుదాల్చఁ బ్రయత్నితురు, త
దోభ్యగంబులెల్లఁ గుడుచుచు నీగాత్రముతోన యుండుమీ దనుజేంచా! ” ౧౦౬

వ॥ నావుడు నమ్మహిషానురుండు ౧౦౭

సీ॥ విద్యాధరానికవిభ్యాతచారిత్రీయుతదశవిధదేవయోనులకును
సర్వసర్వంసహాచక్రినియంతలై యెసఁగుచుండెడి మానవేంద్రులకును
విషవహ్నికీల విశ్వమంతయుఁ గాల్పఁజాలిన యాశివిషంబులకును
నాత్మీయబలనిర్ణితామరేంద్రుండైన పన్న గాశనుదోట్టి పక్షులకును
బదచతుష్టయమునఁ బరఁగు తిర్యగ్జంతులకును జంపరాక లలిఁజేలఁగుత
మీ సుదియదేహ మెంతయు భోగంబు లోజ ననుభవింప నుండెనేని” ౧౦౮

వ॥ అనవుడు మెండీయు భగవానుం డిట్లనియె, ౧౦౯

కం॥ “ఒక్కఁడుగూడ ధర్మాస్థిఁ జిక్కఁ డవధ్యుండు వైత్యశేఖర! యెపుడున్,
నిక్కమిది, గాన నెవరికొ యొక్కరికిని వధ్యుడగుట కొప్పుఁగవలయున్” ౧౧౦

వ॥ అని యిట్లుపలుకుటయు నయ్యనురుండు పెద్దయుంబొద్దు యోజించి ౧౧౧

చం॥ “ఒక యబలాబనంబునకు నొక్కెడ వధ్యుడనైన నాదుఁగా,
కేక నెటువంటివారికిని కెట్లు వధ్యుడఁ గావలెం బృథ్వా!

సకలుఁడేని శ్రద్ధమెయి స్నానమునేసి మదీయతీర్థమం

దొకపరి నిన్నుఁగాంచ మదినుండినకోరికి తీర్చి పోవనా,

౧౧౨

క॥ సర్వోపద్రవనాశనపూర్వకముగఁ జేజు వృద్ధిఁబొందించుచు నీ

గుర్వసుకంప యతనిపైఁ బర్వం జేయంగవలయుఁ బ్రమథగణేశా ! ”

౧౧౩

వ॥ అనివేడుటయు భగవానుండు మఱియునిట్లనియె,

౧౧౪

తే॥ “మాగ్ధశుక్లచతుర్దశి మహితభక్తి నీదుతీర్థంబునం గురికి నాదులితగ

మీక్షణముచేయఁ గల్గువో నాక్షణమ శమించు భూతాదికృతమైన మేటివృథలు”

వ॥ అనియిట్లుచెప్పి యదర్శనంబుఁ జెందుటయు మహిమందును స్వస్థలంబున కరిగి
రక్కసుల నందఱి నొక్కమొగిం బిలిపించి మహామర్షంబున నిట్లనియె,

ఉ॥ “మత్తుతయుం బితృవృక్షంబును మత్కులసంభవులైన పెద్దలుకొ

దత్తురుషోత్తమాది విబుధప్రకరంబులచేతఁ దొల్లి సుం

పత్పరిణాశపూర్వముగ మన్ని గొనంబడినారు కాన నా

పత్పరిదతం దదీయమగు భాసురలోకములకొ హరించెదకొ”

౧౧౫

వ॥ అని యిట్లుపలుకుటయు నద్దానవులు

౧౧౬

కా॥ “యుక్తంబియ్యది, యస్మదీయమగు నీయుద్యోగముకొ శక్తుఁడ

వృత్తుండై యొనరించుచుండుటను వే యందేగి యాత్మీయ దో

శ్చక్తికొ సర్వసుపర్వలకొ గెలిచి యా స్వస్థోకసౌఖ్యంబు లా

సక్తింజేసి భుజించుచుండ మచటకొ సౌఖ్యంబుగా నోవభూ !

౧౧౭

వ॥ అని మంత్రనిశ్చయం బొనరించి సభృత్యబలవాహనంబుగా మేరుశృంగంబున
కరుగుటయు శస్త్రాస్త్రసంయుతంబుగా నాకస్మికాగతంబగు నద్దానవబలంబును బొడ
గాంచి యింద్రాదిదేవతలను మనురుద్రవిశ్వేదేవసాధ్యసిద్ధవిద్యాధరాదులను యుద్ధా
ర్థము స్వపురద్వారంబునకు బయలుపెడలిరి, పదపడి మృత్యువును ముందరనిడికొని
యొకరినొకరు భర్జించుకొనుచు మురాసురులు సమరంబున కుపకరిమించి వర్షత్రయంబు
మఱి కవిచ్ఛిన్నంబుగా నాగించుడు రక్తంబు నదులైపాతె, నట్టిసంగరంబున నొక్క
నాఁ డైరావణారూఢుండును శ్వేతాతపత్రిచ్ఛన్న శిరస్కుండును దివ్యశస్త్రాస్త్ర
పాణులగు దేవతలచేఁ బరిమృతంబును నగు దేవేంద్రుని కెదురునడచి దనుజాధిపుండగు
మహిషాసురుండు లోహవేళంబునఁ దీర్ణతరంబులగు శృంగంబుల వైరావణంబు
రామునఁ గుఱిమ్ముటయు నయ్యది ఘోరంబుగా నఱచి పరాజ్ఞుఁడై యంతుశ

ప్రహరంబులఁ గుంభస్థలం బఱవఱులగునట్లు మావటినిచే సరికట్టఁబడియు ననురావతి
పురంబునకుఁ బాటిపోయె, నంత డ్వైతనాస్పృహనాదులచే గర్జించుచున్న రక్షోవీరు
లను గర్వితుండగు మహిమనిం దిలకించి సహస్రాక్షుండు ౧౨౦

తే॥ “రాక్షసాధమ ! యపుడే పురందరుండు మడిసెనునుచుఁ దలంపకే వెడఁదలొన,
నే నధిష్ఠించినటువంటి యిభవతంస మవశమై యుద్ధభువినుండి యరుగుచుండె, ౧౨౧

అ॥ కాన నొకముహూర్తకాలంబు నిలునిలు, మిదిగో రథమునెక్కి యేగుదెంచు,
నిశితబాణములను నీదర్పమెల్ల నడంగఁజేతు, నేల పొంగిపడెడు ” ౧౨౨

వ॥ అని నామృచ్చినుండ సారథియగు మాతలి వాయువేగంబులగు పదివేల
గుఱ్ఱంబులతోఁ దే రాయితంబుచేసి కొనితెచ్చుటయుఁ దత్కళాఘాతంబుల కా
యశ్యంబు లాకాశంబున దుముకుచుం బరువులెత్తె, నంత నయ్యుండుండు కొభిమాన్వి
తుండై కృమ్మఱ నాహయంబులఁ దఱిమిరచుటయు నయ్యునురుండు తన కొమ్ములచే
బలుమాటు వానింగూడఁ బొడిచి తుతవత్సనంబులుగను రక్తప్లావితసర్వాంగంబులుగను
బొనరించి యైరావణమాగ్ధంబునే పట్టించె, నంత విముఖుంబగు నింద్రీరథంబుం బొడ
గాంచి వేలుపుల్లెరును భేతులై తన్మాగ్ధంబున యనుసరించిరి, యట్లు భంగపాటొందిన
వారలపై రక్కసులు మేఘంబులుంబోలె గర్జించుచు శరవృష్టిం గురియుటయు నంతలో
పలఁ దమసావృతంబయి రజనియు నేతెంచె, నయ్యెడ నొకవస్తువును దృష్టిగోచరంబు
గాదయ్యె, నంతఁ బూర్వదేవులందఱును రణంబునుండి మరలి మేరుశృంగం పొక్క
యించి విజయమూలంబగు నానందంబునం బొంగుచు యుద్ధంబు కనులఁగట్టినట్లు
వార్తలం జెప్పుకొనుచు సుఖంబుండిరి, ప్రహరంబుల తుతవిత్తులగు బృహస్పతి
ప్రముఖ దైవతంబులు హతోత్సాహంబున నొండొరులు గలసికొని ౧౨౩

సీ॥ “దనుజహంతకుల వెఱదాడి కాఁగఁగలేక వెనుకంజవైచెడి మనదుసేన,
పవిత్రంగి పడిపచ్చి పైఁబడు శరములం జిల్లులువడియొడి నెల్లయొడఁగె,
లుత్సాహమనునది యొకయింతయునులేక వెలవెలపోయె నీవేల్పుమూఁక,
రణభూమి నికమీద తుణకాలమేనియు నిలఁబాలవండుటని శిష్యయంబు,
కాన మనమందఱుమగూడఁ గదలి యిపుడు వేగ ననురావతీపురి విడిచిపెట్టి
బృహ్మయింటికిఁ జనుద, మప్పదమునందుఁ గలుగ దేవుడును నసురులవలని భయము”

వ॥ అని నిశ్చయించుకొని సురపురిని శూన్యంబొనరించి బృహ్మలోకంబున కరు
గుటయు నారాక్షసులు పొగ్గిపొడుపునడచి ప్రహర్షితులై సర్వశూన్యంబగు శకృ

పురిం బ్రజేణింబి తదీయంబగు స్థానంబున మహిషాసురు సభిష్ఠింపించి మొక్కులానర్పి
మహాత్మనంబు నిర్వర్తింబి దేవతాభిమతుల వసతులంజొచ్చి తదర్హంబులగు యజ్ఞ
భాగంబుల గ్రహింపమొదలిడిరి, ౧౭౫

— : కా త్యా య నీ జ న న ము . : —

చ॥ మహిషాః డటు ల్బయించి తనమాటకు చెందవమాటలేకయే
యహినరభిష్టపంబులును నాకృమణంబొనరించి మించుచుకొ
రహిఁ గనుపట్టు వారణకురంగపురోగ మనోజ్ఞవస్తురా
జిని హరియింపఁజొచ్చె, నిరక జెప్పెడిదేమి తదీయదౌష్ట్యముకొ, ౧౭౬

మ॥ అట్లుతండు పగవర్తించుచుండుటయు సవాసవులగు దేవత లొకచో మిళితులై
తద్వధకై చింతింపమొదలిడిరి, యట్టిచో మునిసత్తముండగు నారదుం డరుచెంచి మహా
త్కటంబగు తన్మాహిషవ్యవహారంబంతయు నాలోకించి లోకతరీయప్రసీదనంబగు
వానిచేష్టితంబంతయు సవిస్తరంబుగా వక్కాణించుడుఁ దత్సర్వంబు కోపంబు కృమ్యుల
మఱిత సెచ్చునెరిగి వక్త్రద్వారంబులవలన వెలువడి తత్తణుంబు దెసలన్నింటినిండఁ
గావురుగప్పినట్లయ్యె, సంతలో నచ్చొటికిఁ గార్తికేయుండు చనుచెంచి ౧౭౭

కం॥ “దిక్కుల యన్నిటియందును నెక్కుడుకాలువ్యమొదలె, నేటికి సురలి
ట్లాక్కుమ్మడిఁ గోపంబును ముక్కులనెక్కించి ? గమరమునివర ! చెపుమా” ౧౭౮

మ॥ అనిప్పగింపిన నారదుండిట్లనియె, ౧౭౯

కం॥ “దనుజులవృత్తాంతంబును బనివడవచియించినాడఁ బ్రస్తుతమునఁ, ద
ద్దనుజుల మదాతిశయమున ననయము ముల్లోకములను నలమటపడెడికొ,

కం॥ శ్రీరత్నము హయరత్నము వారణరత్నంబుదొడ్డి వరమస్తువు లె
వ్యాధి కనఁబడఁగూడదు, వారక విడిపించుకొందు పడి గనఁబడినకొ”.

మ॥ అని యిట్లువక్కాణించిన వేలుపులకుంబోలె మహాసేనునకును వక్త్రద్వారం
బులనుండి విశేషించి క్రోధంబు వెలువడుడు సుభయకృద్ధమేశనంబున సర్వలక్షణ
సంపన్నయు దివ్యతేజోన్వితయు సగు నొక్కకన్నీయ యుద్భవించి కాత్యాయనీనామం
బున విరాజిల్లె, సంత నాయమకు వాసవుండు వజ్రంబును మఢానమండు శక్తివి జనార్ద
నుండు చాపంబును మహాదేవుండు త్రికూలంబును కరుణుండు పాశంబును నూర్జుండు

బాణంబులను జంద్రుండు తూటిరంబును నిర్మతి కత్తిని హుతాశనుండు బుల్బూకంబును
నాయువు ఘరికయుఁ గుబేరుండు పరిఘయు యముండు దండంబును మహిషసంహా
రార్థ మర్పించుటయుఁ దద్దానదశాయుధంబులను విలోకించి ద్వాదశభుజసమేతయై
వానిధరియించి పులకాంకితదేహయగుచు నాదేవి దేవతలంగూర్చి

కం॥ “ఎందులకై సృజించితి రందఱు గుమిగూడి చెప్పుఁ డమరవరేణ్యుల్ !

సందేహింపకచని మున్నుండుగ నది నిర్వహించి ముదమొనరింతుక” ౧౩౩

వ॥ అనియడిగిన దేవతలిట్లనిరి,

౧౩౪

మ॥ “మహిషుండం చిపు డొక్కరక్కనుం డసామాన్యుండు పుట్రైక భయా

వహుఁడతం డొక శ్రీకిందప్ప నెపుడుకొ వన్యుండుగాఁ డొడ్డ, క

య్యహితుంగూల్చినె నికొ సృజించితిమిమే, మట్లెట వింధ్యాదిగిరికొ

రహిమైనెని తపంబొనర్చుము మహాపాపిణ్యులౌ సంతకుకొ,

౧౩౫

కా॥ తేజస్సంయుత మౌటెరింగి నిను మా దివ్యత్వగుభాగమం

దోజంజేరిచి తన్ని శాచరునితో యుద్ధంబుగావించి దు

ర్భిజం ద్వచ్చరవహ్ని వేలిచి మహాప్రీతాత్మతంబోయి మా

భౌజత్స్వర్గసుఖంబులం గుడుతు మోభద్రాణి ! యత్యంతముకొ,

౧౩౬

వ॥ అని యిట్లువాత్సరిచ్చి యిచ్చిన నప్పరమేశ్వరి వాహనంబుగోరుకొనుటయుఁ
బార్వతి వికృతాననంబగుసింహంబునొసంగె, నాయమ తేదారూఢయై వింధ్యనగంబున
కరిగి శ్రేష్ఠదుర్గమాన్వితంబును ఫలపుష్పసమాకీర్ణంబును లతామండపమండితంబును
నగు నొకశిఖరంబునఁ బ్రవేశించి తీవ్రవ్రతపరాయణత్వంబున నిందియంబుల నిరో
ధించి మహేశ్వరంగూర్చి తపంబొనరించుటయు నెట్లెట్లు లాతపంబు వృద్ధిజెందె
నట్టిట్లు రూపంబును గాంతియు నాయమశరీరంబున వృద్ధిజెందె, నింతలోన దైత్యేశ
కింకరులం దరుడెంచి వ్రీతోపేతయు నత్యద్భుతవపుర్ధరయు నగు నాదేవిం బొడగాంచి
స్వనాధుండగు మహిషునికడకేగి

తే॥ “ఎన్నడుంగూడఁజూడని కన్నెయొకతె గాననచ్చెను వింధ్యాదిగిరిన మాకుఁ

బదియారెండుభుజంబు లాభాను, కవియు దివ్యశక్త్రుసమేతముల్ దేవ ! వింటె,

త్వరపడుడు ! త్వరపడుడు !!

కొలదిప్రతులుమాత్రమే కలవు.
మమపవిత్రమగు నాటకము.
కనుకారసము నెల్లివిరియుచున్నది.

బ్ర॥ శ్రీ॥ బలిజేపల్లి లక్ష్మీకాంత కవిగారు రచించిన ఉత్తరరాఘవము

(కుశ = లవ నాటకము.)

మృదుమధురములగు పద్యములు చూపెను

మ॥ అనుగుంబ్రేయసిచేత నేర్చి, యలవాటై నామకొల్పిగ
కను దూరంబునఁగాంచి నేటికిని, “అక్కా! రాముఁడే తెంచె క”
మృని ముద్దారఁగ జానకింబిలుచు నొయ్యారంపుగాచిల్క మం
తన మింతింతగ అంపమై తునియకుండఁగోము హృన్నర్పముల్॥
చ॥ బ్రతికినయంతకాల మపవాదములక భంగించి, భార్యయు
బతియును ముద్దుముచ్చటల భాగ్యములేమియులేక, మొండివై
బ్రతుకుమట్టాచు నానొసట వ్రోసెను తీరిచి మూఁడుబంతుల
మతకరిబ్రహ్మ, నివిపుడు మార్చువె నా తెలవాఁడై లక్ష్మణా॥

వెలరు. 1-4-0. పోస్టేజ్ ప్రత్యేకము.

6 ప్రతులకులక్కువకాకుండా కొనువారికి కమిషన్ ఇవ్వబడును.
గ్రంథాలయములకు సగమువెలకు ఇవ్వబడును.

 పుస్తకములు గోరువారు :—

బలిజేపల్లి లక్ష్మీకాంతకవిగారు, గుంటూరు

అన్య హోమియలును.

చందాయీవలసినప్రధానపోషకులు.

౧ రాజాబెల్లపురవల వెంకటరాఘవేంద్రరావు బహదరు జాగీరుదారుగారు, పవాడుపేట

౨ రామసింగుగారు, నెల్లుట్లవైరా సంస్థానముల మానేజరు, నెల్లుట్ల

౩ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి స్వామిలవారు

౪ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు ఓరూపాక్ష స్వామిలవారు

౫ రాకరాజు పరాంకుశరావుదేశములుగారు, యాదవరము

పోషకులు

౧ చాచలుశ్రీ రత్నాచక్రిపరేలుగారు, న్యాలపోగుల

౨ లింగాల వెంకటరెడ్డి దేశములుగారు, కందవరము

౩ నెల్లుట్ల వరసింహారావుగారు, బొనగాం

౪ చూళ్లగడ్డ గంగనాయకులు నాయకులుగారు, కారంపేట

౫ జాగద్గురమాడి కుప్పుస్వామినాయకులుగారు, కారంపేట

౬ అల్లాడి లక్ష్మణరావుగారు, కరణం, బంగపల్లి

౭ లింగాచార్యులుగారు, యుక్త్యురు, దేశములు, పరిసేదుపల్లె,

౮ పేదసింగుగారు, మచ్చెంటు, నాగవరము

౯ గోకులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు, కేశవాపురము

౧౦ సింగితము అమృతరావుగారు, నుత్తేగూరు, కొన్నే

౧౧ పి. లక్ష్మణసింగుగారు, బొనగాం

సహాయులు

౧ పట్నూరి నారాయణరావుగారు, క్షీరసాగరము

౨ నెల్లుట్ల వరసింహారావుగారు, చినకడూరు

౩ నెల్లుట్ల వేళవరావు దేశములుగారు, నెల్లుట్ల

౪ గంగరాజు గోపాలకృష్ణారావు దేశములుగారు, ముపురం

౫ నారాయణరావుగారు, చాతాయపల్లె

౬ అప్పారాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణం, దుగ్గిరాల

౭ మెదక్ కిషన్ రావు, దేశములుగారు, నల్లపల్లి

౮ నార్సిపాటి వెంకటసుబ్బారావుగారు, నల్లపల్లి

౯ వరసింహస్వామిపాద, యాదగిరి

౧౦ శీరకాయల రామశాస్త్రిగారు, చాయగిరి

౧౧ భీష్మరాయని వెంకట రామయ్యగారు, కంగపల్లి

౧౨ శివలంక రామలింగయ్యగారు, డాక్టరు, బానుమకొండ

౧౩ వల్లభమట్టి సోమమూలుగారు, తిహాశిలుదారు, గురిబాల

౧౪ గాంపాటి సుబ్బాస్వామిగారు, ఆక్లింగు కరణం, పాపయపాలెము

౧౫ సుక్కురాజు మట్టపల్లి రావుగారు, కరణం, చెలకుతిహ

౧౬ సూరారి వెంకటరత్నముగారు, పకీలు, గుంటూరు

౧౭ కవులూరి వరసింహారావుగారు, ఈలపోలి

౧౮ గోపిటి వేణుగోపాలరావుగారు, పోలీసుసబ్బిన్ స్పెక్టరు, పత్తిపాగు

౧౯ వెద్దిపల్లి వీరయ్యగారు, ప్లివరు, జెజ్జావ

అభినవనరస్వతి

పత్రికాధిపతి:— జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది యొకమాసపత్రిక. ఇందు వర్ణాశీసుధర్మబోధక గ్రంథములును, పితృర్మములును, వ్యాసములును బ్రకటింపబడును. చందా సం॥ 1 కి రు 8-10

ఈ కార్యస్థానమున వెలకుదొరకు పుస్తకములు.

1	అశ్వయాచార్యవిజయము	...	0	4	0
2	కరిణీకోద్ధాణి [పూర పీఠభద్రకవి]	...	0	4	0
3	వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
4	కంఠవధ నాటకము	...	0	8	0
5	చనుత్కారమండరి [సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు]	...	0	4	0
6	విరూపాక్షసీతగురుపరంపర	...	0	2	0
7	నీలగిరిలు [మహాత్మికమునకు సంస్కృతము]	...	0	2	0
8	విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దభండనము, బ్రాహ్మణశబ్దపంచాంగము	...	0	2	0
9	విగ్రహారాధన ఖండసంఖండము	...	0	4	0
10	చిత్తూరుజిల్లాతీర్థ పితృర్మము [పత్రికాధిపతి]	...	0	4	0
11	సంగదోషము	...	0	3	0
12	గురిగింజ	...	0	1	0
13	పులిందావివాహము [పత్రికాధిపతి]	...	0	4	0
14	వత్సలనీతిశతకము	...	0	1	0
15	శివానందలహరి [తం గడ్డ రామకృష్ణకవి]	...	0	4	0
16	లక్ష్మీవిలాసము [రాయసము వెంకటపతి]	...	0	4	0
17	సర్వారావుపేట శతావధానము [తిరుపతివెంకటేశ్వరము]	...	0	3	0
18	పశ్యాంపుశ్యాం	...	0	2	0
19	పశ్యశబ్దవిచారము	...	0	2	0
20	పురశ్చరణము	...	0	2	0
21	శంతనూరాజచరిత్ర	...	0	14	0
22	దక్షవ్యవస్థ	...	0	4	0
23	స్వర్ణకారవ్యవహారము	...	1	8	0
24	శుభాంధిహరిశ్చంద్ర చరిత్రము	...	0	10	0
25	తిరుపతివెంకటేశ్వరతత్త్వము	...	0	1	0
26	సూత్రసంహిత-ఆంధ్రము	...	2	0	0
27	స్కాండమహాపురాణాంతర్గత నారదఖండము	...	1	0	0

అభినవనరస్వతీ కార్యస్థానము,

జానపాడు, పిడుగురాళ్ళపాస్తా,

గుంటూరుజిల్లా.